

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1986
JÚLIUS

GYÁRFÁS MIKLÓS

Képzeldők

— egy délután története —

Szereplők:

A mama
Szentmiklósi Géza
Szentmiklósi Bálint
Ágota
Zágoniné
Soltész főorvos
Történik: 1982-ben, Pannonvölgyén

Szín: mind a két részben Szentmiklósi Bálint családi házának kerti része. Jobbra bejárat a házba, két-három lépcsőfokkal. A hall ablakai a kertre tárnak. Balra ernyős kerti garnitúra, átlósan kerti út, amely a nem látható kapuhoz vezet. A középső kerti részen kék napozóágy. Hátul kerítés, azon túl a szomszéd villa háta

ELSŐ RÉSZ

A MAMA (az egyik nyári székben ül, gombot varr fel a fia ballonkabátjára. Ötvennyolc éves, nemrégén kezdett öszülni, hajdani szépsége most is leolvasható arcáról)

BÁLINT (kék vászontáskával siet ki a házból. Harmincnyolc éves, jó megjelenésű férfi, kicsit kopaszodó. Nyári öltönyt visel) Felvartad, mama? (Választ nem várva siet tovább, és eltűnik a kertkapu felé)

A MAMA (öltés közben utána néz, mosolyog)

BÁLINT (jön vissza, igyekszik át a kerten, a villába belépve visszaszól) Kész? (Mire az anyja felelhetne, elnyeli a bejárat)

A MAMA (elharapja a cérnát, felnevet)

BÁLINT (újabb táskával jön vissza, ez is degeszre tömött. Sőhajtva halad vele)

A MAMA Ez már a negyedik. Mi a csudát visztek magatokkal tíz napra?

BÁLINT Három Ágotáé. (Tovább cipeli a táskát. A kert közepén megáll, leteszi) Illetve három és fél.

Az én bőröndöm felét is elfoglalta. Kész a ballonom? A

MAMA Tessék.

BÁLINT Köszönöm. (Újra elindul)

ÁGOTA (kihajol a hall ablakán. Harmincéves, lányos alkat, férfiszemmel inkább húsznak látszik) Bálint, mit csináljak, estélyi ruhát nem csomagoltam!

BÁLINT Nem fogunk Bécsben estélyekre járni! (Eltűnik a kapuhoz vezető úton)

ÁGOTA Mama, kérem, szóljon neki... Salzburgban szeretném megnézni szabadtéren a Romeo és Júliát...

BÁLINT (csaknem futva jön vissza, elveszi a ballont a mamától) Köszönöm, bedobom a kocsiba. (Ágotához) Salzburgban az Othellót nézzük meg. A Romeo és Júliát nem játsszák. Különben Salzburgban a szabadtéri előadásokon plédokba csomagolva, pulóveresen ülnek a nők, nem estélyiben.

ÁGOTA Láttam prospektusokat. Estélyit viselnek, és hozzá szörmekeppet. (Felkiált) Tessék, a keppet :3 elfelejtettem. (Eltűnik az ablakból)

BÁLINT (utánakiált) Gyorsan szedd össze, amire még szükséged van, szeretnék sötétedés előtt Bécsben lenni! (A mamát homlokon csókolja) Köszönöm a gombvarrást. (Szalad vissza az autóhoz)

A MAMA (visszateszi varródobozába a tűt és a gyűszűt) Nagy gyerekek vagytok... (Lezárja a dobozt, arca tűnődővé válik) Istenem ... ki tudja ...

ÁGOTA (újra megjelenik a hallablakban) Bálint! (Kiáltva) Bálint!

BÁLINT (hangja kintről, a gépkocsitól) Tessék? ÁGOTA

Megvan az estélyi és a kepp is!

BÁLINT (kintről) Dobd be valami kézivacakba, majd Bécsben kivasalatod.

ÁGOTA Vezethetek?

BÁLINT (jön vissza) Magyar területen. (Kezében le-vél) Csak most vettem észre a postaládában. A tied, mama ...

A MAMA Levél? Nekem? Talán Iza néni?

BÁLINT Nincs rajta feladó. (A feleségéhez) Igyekez már, lelkem.

ÁGOTA Igyekszem, csak ne légy türelmetlen.

BÁLINT Nem vagyok az. Ezt a tíz napot, távol a bá-

nyától, teljes nyugalomban fogom eltölteni. Ebből

nem zökkenthet ki senki. (Bocsánatkérően) Te sem. ÁGOTA

Tudod, mire gondoltam?

BÁLINT Mire?

ÁGOTA Bedugom az estélyi mellé azt „a sötét öltönyödet, amit az Állami Díj átvételére csináltattál. Hol is van?

A MAMA (elgondolkozva nézi a levél címzését) BÁLINT

A gardrób szekrényben.

ÁGOTA Fekete cipőt hoztál?

BÁLINT Hoztam. Várjunk csak. Mégsem.

ÁGOTA Van egyáltalán fekete cipőd?

BÁLINT Van, de szorít. Majd Bécsben veszek.

A MAMA (felnyitja a borítékot, olvasni kezdi a levelet)

ÁGOTA Az öltönyt is begyűrhetem az estélyi mellé? BÁLINT

Be. De most már csakugyan siess.

ÁGOTA Sietek. De ugye nem vagy türelmetlen? BÁLINT

(gunyoros jámborsággal) Miért lennék az? ÁGOTA Imádlak,

amiért ilyen nyugodt vagy... (Eltű-

nik)

A MAMA (ölebe ejti a levelet) Istenem ...

BÁLINT Valami baj van, mama?

A MAMA Ugye, ma tizedike van?

BÁLINT Annyi.

A MAMA (főlemeli a levelet, nézi) Augusztus tíz. BÁLINT

Mi történt?

A MAMA Eszébe jutottam. Huszonhárom év után ...

BÁLINT Kinek?

A MAMA (a levélre meredve) Azt írja: „Kedves Margit! Az elkövetkező napokban, pontosabban augusztus tizedikén meglátogatlak benneteket. Sok időm

nincs, mindössze egy órát fogok nálatok tölteni, az-tán továbbutazom."

BÁLINT De ki?

A MAMA Az apád.

BÁLINT (a levelet bámulja) Honnan került elő? Talán megint a ...

A MAMA (hevesen közbevág) Nem tudok semmit. Ennyit ír. (Nyújtja a fiának a levelet) Összesen három sor.

BÁLINT Nem értem. Őszintén szólva, azt hittem, már nem is él.

A MAMA (összerezzen) Arról azért... tudtunk volna. BÁLINT Miért? Elváltál tőle.

A MAMA (bólint) El.

BÁLINT És mikor láttad őt utoljára?

A MAMA Ezerkilencszázötvenkilencben. Amikor szabadult. A holmijaiért jött. Te akkor léptél a tizen-ötödik évedbe. Iskola kiránduláson voltál Budapesten.

BÁLINT (még egyszer átfutja a levelet, aztán vissza-adja a mamának. A hall ablakához megy, és be-kiált) Ágota! (Erélyesebben) Ágota!

ÁGOTA (hangja bentről, távolról) Mindjárt. Nem találok az öltönyödet.

BÁLINT Csinálj nekünk egy kávé!

ÁGOTA (kis idő után az ablakban) Kávé?

BÁLINT Min csodálkozol? Csinálj egy kávé.

ÁGOTA Az legalább tíz perc. Az előbb még ... BÁLINT Nem kerget a tatár, Bécs megvár. A mamával meg kell beszélnem valamit.

ÁGOTA De...

BÁLINT Mind a hármunknak. Megisszuk, aztán indulunk.

ÁGOTA En is gondoltam rá, indulás előtt jót tenne egy kávé...

BÁLINT Igyekezz, lelkem.

ÁGOTA (eltűnik az ablakból)

BÁLINT (nézi a mamát, aki ölében a levéllel elgondolkozva ül a nyári székben) Ne halasszam el egy nappal az utazást?

A MAMA (kicsit riadtan) Ne...

BÁLINT Nekem kilenc nap is elég Ausztriából. A MAMA Semmi értelme nem lenne, hogy ... BÁLINT (közbevág) Mégiscsak jobb, ha ...

A MAMA (nyugtalanul) Ugyan, Bálint! (Megenyhülten mosolyogva) Nem a lányod vagyok, hanem az anyád.

BÁLINT Bocsáss meg, de ez annyira váratlanul ért. Félek... persze tudom, hogy te egyedül is ...

A MAMA (kis erőltetett nevelés után) Nem szorulok védelemre ötvennyolc éves koromban...

BÁLINT El sem tudom képzelni, mit akarhat.

A MAMA „...mindössze egy órát fogok nálatok tölteni, aztán továbbutazom...” (Visszateszi a börtékba a levelet, és a ruhája zsebébe süllyeszti) Nem hiszem, hogy hatvanévesen kivándorlásra készülne.

BÁLINT Miért ne, ha valami gazdag nyugati rokona hívja?

A MAMA Nincs rokona külföldön. Rajtunk kívül itt-hon sincs. Egyedül ék

BÁLINT Mit tanácsolsz?

A MAMA Mindjárt készen lesz a kávé. Megisszuk, az-tán indulhattok Bécsbe.

BÁLINT Biztos vagy benne, hogy az az óra nem jelent áldozatot számodra?

A MAMA Biztos.

BÁLINT Akkor csakugyan az lesz a legjobb, ha utazunk. Ágotának nem szólok a látogatásról.

A MAMA Órá igazán nem tartozik.

BÁLINT Csodálatos vagy, mama. Mindig erősebb voltál nálam.

A MAMA (szelíd mosollyal) Ne hizelegj.

BÁLINT Nem hizelegk. (Kézét csókol) Ha pénzt kér, ezer forintig adhatok neki.

A MAMA Ettől nem kell tartanod. Nem is tudom, hogy jut ilyesmi az eszedbe.

BÁLINT (nem veszi tudomásul a szemrehányást) És ne engedj, hogy a kért egyórás látogatási időt túllépje. A MAMA Nyugodt lehetsz.

BÁLINT Nyugodt vagyok, mama.

ÁGOTA (jön ki a villából, kezében tálca három csészével, leviszi, és a kerti asztalra helyezi) A cukrot

már a konyhában beletettem. Bálintéba egyet, az enyémbe és a mamáéba kettőt.

A MAMA En cukor nélkül szoktam.

BÁLINT Csakugyan. Ágota, nem vetted még észre? ÁGOTA Jaj, de buta vagyok...

A MAMA Nem kell eltülozni a dolgot. Így is jó. (Kortyolni kezd)

BÁLINT (főlhajtja a feketét) Indulhatunk, Ágota. (Gyors kézcsók a mamának) Összecsomagoltad az estélyiket?

ÁGOTA (ő is gyorsan felhőrpinti a kávé) Hogyne, csak nem tudtam a kávéval egyszerre kihozni. BÁLINT Hát akkor légy szíves.

ÁGOTA (indul vissza a tálcával a villába) Jövök, csak előbb elmosom a csészéket.

BÁLINT Hagyd, majd a mama elmossa.

A MAMA Igen, majd én elmosom.

ÁGOTA Köszönöm, mama. (Elnyeli a bejárat)

BÁLINT Ha tudok, még ma telefonálok Bécsből, hogy minden rendben van-e itthon. Ha mégis pénzt kér ...

A MAMA (nem engedi folytatni) Telefonálj, ha ez meg-nyugtat.

BÁLINT Esetleg még magyar területéről hívlak. (Még egy kézcsók)

ÁGOTA (nagy áruházi szatyorral jön) Mehetünk. Csókolom, mama. Jaj, majdnem magammal vittem a kulcsokat. (Útikosztümje zsebéből kivesz egy kulcs-csomót, és a mama kezébe nyomja) Csókolom. (Futó csók)

BÁLINT Vigyázz mindenre, mama. (Elveszi Ágotától a csomagot)

ÁGOTA A határig én vezetek.

BÁLINT Jó, gyere már. (Miközben a kapu felé kanyarodnak) A kaput bezárod, mama?

A MAMA (kintről) Igen, igen, nyugodj meg, minden rendben lesz.

BÁLINT (a kocsiajtó csapódása után) Isten veled, mama...

A MAMA Szerencsés utat. Ha lesz egy perc időtök, nézzetek be Vasváradon Iza nénémhez, jól van-e az öregasszony...

Az autó elindul, távolodik. A mama visszajön, arcán eddig nem látott tétova izgalom, valahol a színtér közepe táján megáll, visszafordul a kapu irányába, majd bemegy a házba. A nyitott ablak mögött felveszi a telefonkagylót és tárcsázik

Halló, Erzsé! Itt Margit. Hogy vagy? Köszönöm, én is. Láttad őket elmenni? Igen, Ágota vezetett. Bocsáss meg, nem értem. Ja?! Hogy miért hívtalak? Nem is tudom. Csak úgy. Hirtelen idejöttem a telefonhoz, és tárcsázni kezdtem. Nem, nincs különösebb okom rá. Hogy? (Kis nevetéssel) Igazad van, nem szoktam csak „ügy” telefonálni. Beismerem, az ilyesmi nem vall rám... de hát öreg vagyok, és te olyan fiatal. Kedves tőled, hogy vigasztalsz ... és jól is esik... de hát két év múlva hatvan leszek... ezen nem lehet változtatni... Amikor én annyi idős voltam, mint te, a magamkorú nőket vén satrafanak láttam... Igen, tudom, téged nem érdekel az idő múlása ... Tulajdonképpen azért hívtalak... (A kapu-csengő élesen berreg a villában) Majd elmondom... ne haragudj, Erzsé, csengetnek. Ma még fél foglak hívni. (Újabb berregés) Igen. estefelé. vagy este, még nem tudom. (Ismét szól a kapucsengető) Esetleg át-ugrom hozzátok, vagy ti jösztek át ... Szervusz, Erzsikém ... (Csengő hosszan) Igen... szervusz. (Le-teszi a kagylót, kijön a villából, a kapu felé kiált) Azonnal jövök... (Visszamegy. Csend. Két-három másodperc után kilép a kertbe. Háziköpenyét leve-tette, könnyű, korához illő nyári ruha van rajta. Há-ját megigazítja, amikor lelép a bejárati lépcsőről, át-siet a kerten a kapu irányába. A színpadtér üres)

SZENTMIKLÓSI (kint) Megkaptad a leveletem?

A MAMA Alig néhány perce. Épp hogy elolvastam.

SZENTMIKLÓSI Augusztus hetedikén írtam.

A MAMA Gyakran késik a posta.

SZENTMIKLÓSI Beengedsz?

A MAMA Vendég vagy.

SZENTMIKLÓSI Szervusz.

A MAMA Szervusz.
SZENTMIKLÓSI *(a kert látható részébe kerül. Hatvan-
esztendő, magas termetű, szép, dús fehér haja van,
konfekciós nyári öltönyt visel)* Nem is tudom, tegezhetlek-e.
A MAMA *(már ő is beért a látható térbe)* Nem zavar. *(Csend)*
Pestről jössz?
SZENTMIKLÓSI Igen.
A MAMA Nem késett a gyors?
SZENTMIKLÓSI Nem.
A MAMA A kora délutáni néha fél órát is késik.
SZENTMIKLÓSI Fontos ez?
A MAMA Nem.
SZENTMIKLÓSI *(újabb csend után)* Bálint?
A MAMA *(sután)* Bálint?
SZENTMIKLÓSI A fiam. Itthon van?
A MAMA Nincs.
SZENTMIKLÓSI Mikor jön haza?
A MAMA Tíz nap múlva.
SZENTMIKLÓSI Ezt most találtad ki. Nem akarod. hogy
találkozzam veled.
A MAMA Pár perce indult Bécsbe. Ausztriában tölti a
szabadsága egy részét. Kocsival mentek. A feleségével.
SZENTMIKLÓSI Tud a levelemről?
A MAMA Nem.
SZENTMIKLÓSI Elhallgattad előtte, hogy írtam? A
MAMA Nem említettem.
SZENTMIKLÓSI Attól féltél, hogy elrontom a szabadságát?
A MAMA Régen nem voltál ilyen aprólékos. Legalább-is nem
tettél fel felesleges kérdéseket.
SZENTMIKLÓSI Az ember változik. Természetesen nem
mindenben. Mit gondolsz, ha tud róla, hogy jövök. megvár?
A MAMA Nem tudom.
SZENTMIKLÓSI *(hosszan nézi a mamát, aztán esetlenül
megszóval)* Milyen öreg lettél...
A MAMA *(egyszerűen, csendes humorral)* Te is ...
SZENTMIKLÓSI Mondhattam volna azt is. hogy sem-mit sem
változtál.
A MAMA Én is.
SZENTMIKLÓSI De nem mondtam.
A MAMA Én sem.
SZENTMIKLÓSI Nem haragszol, ha most egy kicsit hallgatok?
A MAMA Tessék.
SZENTMIKLÓSI *(bólint)*
A MAMA Tudsz űlve is hallgatni?
SZENTMIKLÓSI Azt hiszem.
A MAMA Akkor ülj le.
SZENTMIKLÓSI *(leül az egyik kerti székre)*
A MAMA *(követi a példáját. Nézik egymást)*
SZENTMIKLÓSI Ostoba helyzet. Nem?
A MAMA Feltétlenül.
SZENTMIKLÓSI És furcsa. Nem?
A MAMA De igen.
SZENTMIKLÓSI Ezerkilencszáznyolcvankettő augusztus tíz.
(Megnézi az óráját) Délután négy óra tizen-kettő.
A MAMA A régi Doxa?
SZENTMIKLÓSI A régi. De nem Doxa. Schafhauseni. A
MAMA Persze. Még mindig pontos? SZENTMIKLÓSI Hány
unokám van?
A MAMA Egy sincs.
SZENTMIKLÓSI Mikor nősült?
A MAMA Tizenegy éve. amikor fölfedezte a pannon-völgyi
ezüstöt.
SZENTMIKLÓSI De miért nincs gyerek?
A MAMA Nem tartozik rám.
SZENTMIKLÓSI De sejted?
A MAMA Honnan sejténém?
SZENTMIKLÓSI Nem zavarlak sokáig. Egy órát kértem, nem
többet.
A MAMA Megírtad.
SZENTMIKLÓSI *(az óráját nézi, közelebb emeli szeméhez,
felkiált)* Elképesztő! Negyedszázada azt hiszem, hogy
schafhauseni órám van! ...
A MAMA És?
SZENTMIKLÓSI Doxa.
A MAMA Persze hogy az.

SZENTMIKLÓSI Nem rossz neked, hogy ilyen példás az
emlékezeted?
A MAMA De igen. *(Szünet után)* Ennél valamit?
SZENTMIKLÓSI *(felnevet)*
A MAMA Mit nevensz?
SZENTMIKLÓSI Amikor a szabadulásom délelőttjén
hazajöttem a cókómokjaimért, ugyanezzel a hangszúllyal
kérdezted: nem ennél valamit?
A MAMA Te sem panaszkodhatsz a memóriádra.
SZENTMIKLÓSI Nem. Arra is emlékszem, kértem, ké-
szíts búcsúzól egy nagy tál diós tésztát. Nem csi-
náltál. Bablevest adtál.
A MAMA Nem volt itthon dió.
SZENTMIKLÓSI Volt.
A MAMA És ha volt?
SZENTMIKLÓSI Okos voltál, Margit.
A MAMA Mi köze van ennek a diós tésztához?
SZENTMIKLÓSI Azt is helyesen tetted, hogy bejelentetted az
illetékes hatóságnál: nem kívánsz a felesége maradni egy...
várj csak... milyen kifejezést is használtál? Igen ... nem
kívánsz a felesége maradni egy politikai kalandornak.
Nagyon jó kifejezés volt.
A MAMA Nem neveztelek politikai kalandornak.
SZENTMIKLÓSI Mégsem jó a memóriám?
A MAMA *(a sírás határán)* Köpönyegforgatót írtam.
SZENTMIKLÓSI És ezt enyhébb kifejezésnek tartod? A MAMA
Nem.
SZENTMIKLÓSI Ne gondold, hogy haragszom érte. Nem
mondom, hogy akkor fenntartás nélkül rajongtam ezért a
jelzőért, de később rájöttem. hogy nem tehetted mást.
A MAMA Én ...
SZENTMIKLÓSI Nem tehetted mást. Féltetted Bálintot.
Börtönviselt apa nem jó ajánlólevél.
A MAMA Erre most nem tudok felelni.
SZENTMIKLÓSI *(lélegzet után)* Persze akkor, ott. a mi kedves,
öreg városunk börtönében még nem fogalmaztam ilyen
higgadtan. Elég sok megpróbáltatást kellett elviselnem,
amíg beláttam, hogy értelmetlenség a választásunk elé
akadályokat gördíteni. Megnyugtató, hogy nemhiába
hagytál cserben. Gyakran olvastam a fiamról, a
pannonvölgyei ezüstművegy főmérnökéről, te boldog és
kiegyensúlyozott anyának látszol. gondolom, ennek a szép
új bányavárosnak az első asszonyai közé számítasz. Aztán
itt van ez a tekintélyes modern villa... és mi is van még? Ja
igen. a menyem ... Róla semmit nem tudok, de gondolom.
csinos fiatalasszony lehet.
A MAMA Az. Nagyon fiatal.
SZENTMIKLÓSI *(főlkkel, járkál a kertben)* Jó, hogy eljöttem,
öröm itt körülnézni.
A MAMA És te?
SZENTMIKLÓSI Én?
A MAMA Teveled mi van?
SZENTMIKLÓSI Nincs okom panaszra. A szabadulásom után
először csip-csup munkákat végeztem, aztán tizenöt éven át
egy nagy állami szőlészetet vezettem Szabolcs-Szatmárban.
Most nyugdíjban vagyok. Nem valami luxusnyugdíj, de ez
nem fontos. Az én koromban az embernek már nincsenek
nagy igényei.
A MAMA Kísérletet sem tettél a katedrál visszazserzésére?
SZENTMIKLÓSI Nemcsak a Vasvárad Mezőgazdasági
Főiskolán voltak kiváló tanítványaim, hanem a szőlészetben
is. Exportképes borfajtákat nemesítettünk.
Szerettem a munkámat. Szívesen gondolok rá. A
MAMA Megnősültél?
SZENTMIKLÓSI Nem. A börtönben megszűnt ben-nem az
érdeklődés a szerelem iránt. Te talán vissza-adtad volna a
férfierőmet. Szörnyű alak vagyok. Szerelem nélkül nem
megy. Most már késő.
A MAMA *(zavartan hallgat)*
SZENTMIKLÓSI És neked voltak szeretőid?
A MAMA Azért jöttél, hogy otrombaságokat kérdezz?
SZENTMIKLÓSI Otrombaságot kérdeztem?
A MAMA Mit akarsz itt?
SZENTMIKLÓSI *(a ház bejáratát szemléli)* Hatszobás?
A MAMA Őt. A vendégszobával együtt.

SZENTMIKLÓSI Háztartási alkalmazottad van?
A MAMA Van, de ma elutazott a falujába, az apját temetik.
SZENTMIKLÓSI Egyedül vagy?
A MAMA Egyedül.
SZENTMIKLÓSI Sajnálom, hogy nem találkoztam Bálinttal.
(Csend) Szokott néha emlegetni?
A MAMA (nem válaszol)
SZENTMIKLÓSI Szokott néha emlegetni?
A MAMA Bálint nagyon elfoglalt ember. A bányának él.
SZENTMIKLÓSI Úgy gondolom, hogy mint köpönyeg-forgatót
. vagy ilyesmit.
A MAMA (hallgat, tekintete az asztalon révedezik)
SZENTMIKLÓSI Amíg kicsi volt, rajongott értem. Nem-
csak azért, mert a gyermekszoba szőnyegén kiváló
elefánt és .medve voltam, hanem mert ... különben
hagyjuk ... Nem emleget, hát nem emleget.
A MAMA Van itthon házi készítésű sajtos és édes pogácsa, ha
van rá gusztusod ...
SZENTMIKLÓSI Megtanultál főzni? Ezek szerint te is
nyugdíjba mentél.
A MAMA Három éve.
SZENTMIKLÓSI És nem hiányzik az iskola?
A MAMA Eleinte hiányzott. Ma már nem. SZENTMIKLÓSI De
azért még foglalkoztat a történelem?
A MAMA Nem úgy, mint régen. Néha azért belelapozok a
Marczaliba, sőt olykor Plutarkhoszba is. De bennük is
inkább a diákkori emlékeimet keresem.
SZENTMIKLÓSI Ahogy halad az idő, egyre jobban szeretünk
gyerekkori játékainkra emlékezni. (Csak-nem elismeréssel)
Nem kis fáradságodba kerülhetett, amíg sikerült
megsemmisítened benne az emlékeket. Imponáló, hiszen
már tizenkét éves volt, ami-kor magammal vittem a
felvonulásra, és piros-fehér-zöld papírzászlóval integetett az
első sorból, mialatt én a Petőfi-szobor előtt beszéltem.
A MAMA Mi hozott ide, Pannonvölgyére, Géza?
SZENTMIKLÓSI Egyszer még látni akartalak benneteket.
A MAMA Ezerkilencszázötvenkilencben szabadultál.
Huszonhárom év alatt hamarabb is eszedbe juthattunk
volna.
SZENTMIKLÓSI Most érelődött meg bennem az el-határozás.
A MAMA Nem vagy őszinte.
SZENTMIKLÓSI Ismersz valakit. aki az?
A MAMA Amikor összeismerkedtünk, te az voltál. És később
is.
SZENTMIKLÓSI Mikor?
A MAMA Talán egész életedben, ezt a látogatást nem számítva.
SZENTMIKLÓSI Mit találsz ebben hazugnak?
A MAMA Nem tudom pontosan megmondani, nem vall rád.
Egy negyedóraja vagy itt. Van még háromnegyed órád.
Azalatt talán rájövök. Az biztos, hogy ez a megbocsátó
magatartásod mesterkélt. Tönkretettem az életedet. Eelőtt
nem lehet csak úgy napi-rendre térni.
SZENTMIKLÓSI Miből következtetsz arra, hogy tönkretettél?
A MAMA Elváltam tőled, megerősítettem a bűnössége-
det. A fiadat ellened neveltem. Tudod, mit mond-
tam neki, amikor az érettségire készült? SZENTMIKLÓSI
Nem szükséges elmondanod.
A MAMA Hagyd ezt a hamis jószágot. Igenis, elmon-
dom. Átöleltem Bálintot, a testemhez szorítottam,
hogy hallja az anyja szívdobogását, és úgy suttog-
tam a fülébe: „Ketten vagyunk, fiam. Ketten. Te
és az anyád. Apád nincs többé. Halottnak tekintjük.”
SZENTMIKLÓSI Nehéz percek lehettek.
A MAMA Én diktáltam az egyetemi felvételi kérelmét, és ő
engedelmesen írta minden szavamat. Írd, fiam: „Én,
Szentmiklósi Bálint ...”
SZENTMIKLÓSI (közbeugr) Hagyd. Feleslegesen gyötröd
magadat.
A MAMA Nem gyötröm magamat, csak számot adok.
Egyébként Bálint kitüntetéssel végezte el az egye-temet.

SZENTMIKLÓSI Látod, ha akkor azt diktálod a fiad-nak,
hogy... én, Szentmiklósi Bálint mélységesen tisztetem
apámat, amiért volt bátorsága satöbbi... szóval, ha a fiú a
történelmi pánik után fölmenti apját az önéletrajzában, a
társadalom perifériájára sodorják, és fuccs az egyetemnek.
Elképzelhető, hogy elsorvadt volna a tehetsége.
A MAMA Miért gúnyolódsz velem? Elfelejtetted, hogy
milyen lelkesen lobogtattam a reggeli újságot, amely
első oldalon hozta a Petőfi-szobor előtti beszédedet?
SZENTMIKLÓSI Mit akarsz tőlem? Hogy vádoljalak? A MAMA
Nem vállaltam, hogy a feleséged legyek. SZENTMIKLÓSI
Szavak, nem is szavak, csak betűk, A MAMA Szeretted. Az
előbb elárultad, hogy... miat-
tam... az én szerelmem nélkül...
SZENTMIKLÓSI A keserves évek ellenére halás vagyok
neked.
A MAMA (felugrik az asztal mellől) Nem lehet elviselni a
büszkeségedet.
SZENTMIKLÓSI Hiába nem tetszik, tudomásul kell vened,
hogy nem bántam meg semmit. Ezt nem a büszkeség
mondhatja velem, hanem az, hogy hatvanévesen,
magányosan, tanári katedra nélkül is elégedett vagyok.
A MAMA Én is.
SZENTMIKLÓSI Mit akarsz ezzel mondani?
A MAMA Bálint mindent elért, amire a tehetsége jogosította.
Te magad mondtad az előbb, hogyha hőssé emellek, fuccs
az egyetemnek.
SZENTMIKLÓSI Akkor magam is így láttam. Ma máv nem
vagyok olyan biztos a dolgomban. Néha az is megfordul a
fejemben, hogy túl mohón aggódtál Bálint sorsa miatt.
Talán még most is félted, mert egy-szerre csak
felbukkantam a múltból.
A MAMA Mire alapítod ezt a gyanút? SZENTMIKLÓSI Arra,
hogy elhallgattad előtte a levelemet.
A MAMA Nem hallgattam el.
SZENTMIKLÓSI Az előbb ...
A MAMA Az előbb hazudtam. Bálint tudta, hogy ma itt leszel.
SZENTMIKLÓSI És mégis elutazott?
A MAMA Igen.
SZENTMIKLÓSI (hirtelen megtörve) És én mentséget kerestem
arra, amit tettél! Ez iszonyatos. Te az el-múlt
huszonhárom év során tovább tüzelted ellenem a fiamat...
A MAMA Nem kellett tüzelnem. Eszedbe sem jutottunk a
szabadulásod óta.
SZENTMIKLÓSI Elvetted tőlem a fiamat!
A MAMA Arra vártam, hogy visszatérj.
SZENTMIKLÓSI Itt vagyok.
A MAMA Hogy büntess.
SZENTMIKLÓSI Nem igaz.
A MAMA Én vártalak.
SZENTMIKLÓSI Kettőnk közül valaki hazudik. A
MAMA Vagy mind a ketten.
SZENTMIKLÓSI Én szabad ember vagyok.
A MAMA Én is.
SZENTMIKLÓSI Te csakugyan elhiszed, amit mondasz?
A MAMA És te?
SZENTMIKLÓSI Én a börtönben is szabadnak éreztem
magamat.
A MAMA Én is, az anyaság rabságában.
SZENTMIKLÓSI Hazudjunk tovább?
A MAMA Nem tehetünk mást.
SZENTMIKLÓSI Az lesz a legjobb, ha szedelődzködöm. Ne
eröltessük. A látogatás nem sikerült. Ha nem haragszol,
nem veszem igénybe az engedélyezett időt. (Elindul az
asszony felé) Isten veled.
A MAMA Isten veled, Géza.
SZENTMIKLÓSI (körülnéz, mosolyog) A fiamnak pedig mondd
meg.. (A villát nézve) Ne, ne mondj semmit.
A MAMA Bizd rám, mit mondok neki. SZENTMIKLÓSI
Huszonhárom év múlva újra benézek, talán sikeresebb lesz a
látogatásom. (Indul)

Hosszan berreg a kapucsengő

A MAMA Ül le még egy percre, Géza. Megnézem, ki az. Aztán majd elmész. *(Kisiet a kapuhoz)*

SZENTMIKLÓSI *(a ház oldala melletti kerti részbe húzódik)*

A MAMA *(kintről)* Erzsi! Istenem... Szervusz.

ZÁGONINÉ *(kintről)* Szia, Margitkám! Aggódtam miattad ... olyan furcsa volt a telefonod ... de most már mindent tudok... micsoda szenzáció!

SZENTMIKLÓSI *(aggódtalmasan néz a kapu felé)*

ZÁGONINÉ Horváth Béni telefonált az állomásról... *(Gyors léptekkel érkezik a látható térbe. Harmincöt éves, jó alakú, telt vidéki asszony, aki nagy igyekezettel képviseli az örök derűt és csipkelődő ifjúságot. Körülpillant, és meglátva Szentmiklósit a kerti szegletben, mintha régi ismerős lenne, úgy üdvözli őt)* Jó napot, Géza!

A MAMA *(Zágoniné mögött jön, és bár jól ismeri barátnője természetét, kicsit meghökkeni)* Erzsi mindent elsöprő lendülettel

SZENTMIKLÓSI *(zavartan fog kezét Zágoninéval, segítségkérően néz a feleségére)* Bocsásson meg, mi...

ZÁGONINÉ Tudom. Mi még nem találkoztunk, de én mindent tudok magáról. Margit legjobb barátnője vagyok. Szólitson Erzsinek, én is Gézának szólitottam magát. *(Most veszi el csak a kezét)*

SZENTMIKLÓSI Elnézést kérek, ki az a Horváth Béni. aki az állomásról telefonált?

ZÁGONINÉ Az állomásfőnök. Ő is Vasváradról került ide.

SZENTMIKLÓSI Huszonhárom éve nem láthatott.

ZÁGONINÉ Csodálkozik, hogy megismerte?

SZENTMIKLÓSI Igen.

ZÁGONINÉ Maga nem emlékszik rá? SZENTMIKLÓSI

Elég sok Horváth van a világon. ZÁGONINÉ Akkor maradjunk ennyiben.

A MAMA Erzsi a bánya vezérigazgatójának a felesége.

SZENTMIKLÓSI Nem értem.

ZÁGONINÉ Mit?

SZENTMIKLÓSI A telefont. Akkora újságnak számítok két évtized után is, hogy az állomásfőnök azonnal értesíti a vezérigazgatót?

ZÁGONINÉ Ne játssza a szerény ibolyát. Maga Szentmiklósi Bálint Állami Díjas főmérnök apja ... Amellett huszonhárom éve cserbenhagyta a... az egész várost.

SZENTMIKLÓSI *(kezdi unni Zágoninét)* Akkor jöttem ki a börtönből.

ZÁGONINÉ Ez a pikáns benne, nem? SZENTMIKLÓSI *(a mamához csodálkozva)* Ti csak-ugyan barátnők vagytok?

A MAMA Igen.

ZÁGONINÉ Miért van úgy meglepve? SZENTMIKLÓSI

Nagynak találok a korkülönbséget maguk között. Mondjuk, ezért.

ZÁGONINÉ Huszonöt év az semmi. A férjem és köztem több van. Huszonhét. Vonzódom az idős emberekhez. Magam is szívesen leszek öreg.

A MAMA *(szeretne szabadulni a barátnőjétől)* A fiamék már a határ felé tartanak. Mostanában sokat leszek egyedül. Alaposan kibeszélhetjük majd magunkat... Géza hamarosan indul vissza Pestre.

SZENTMIKLÓSI És onnan haza, Szatmárba.

ZÁGONINÉ Az lehetetlen! Margitot és magát a férjem ma estére vacsorára várja.

SZENTMIKLÓSI *(a mamára néz)* Nem értem. A MAMA Géza

csak egy órára jött látogatóba. ZÁGONINÉ Teljesen

összezavartok. Huszonhárom év

után egyetlen órára?

SZENTMIKLÓSI Igen.

ZÁGONINÉ Abból nem lesz semmi. Ma nálunk vacsoráznak,

Géza. Nem sértheti meg a férjemet... a fia vezérigazgatóját.

Valami baj van? Egészen elsápadt.

SZENTMIKLÓSI Semmi. Előfordul néha. Nincs minden

rendben a vérnyomásom körül.

ZÁGONINÉ Alacsony?

SZENTMIKLÓSI Magas.

ZÁGONINÉ A férjemnek alacsony a vérnyomása. Azt mondják, az az egészségesebb.

SZENTMIKLÓSI Az ember ilyesmiben nem válogathat. A MAMA Erzsikém, képtelenség a vacsora! Mondom, nemsokára utazik.

ZÁGONINÉ *(mintha nem is hallotta volna)* Azt tudja, hogy maguk egyidősek a férjemet? Osztálytársak voltak a vasvárad gimnáziumban. Károly hatvan-éves.

SZENTMIKLÓSI Én is. Milyen Károly?

A MAMA *(riadtan közbeavatkozva)* Erzsi, drága, Gézának nincs ideje most... *(Végső kétségbeeséssel)* Es egy pár percet én is szeretnék vele négy szemközt beszélni.

ZÁGONINÉ *(sértődés nélkül)* Arra még bőven lesz alkalmatok. Csak nem képzeled, hogy egyszerűen el-engedjük őt, ha már... ha már ide utazott. *(Csendesen, udvariasan)* A férjemet Zágoni Károlynak hívják.

A MAMA *(kétségbeesve néz Szentmiklósira)*

SZENTMIKLÓSI Magának Zágoni Károly a férje?

ZÁGONINÉ Ó.

SZENTMIKLÓSI Ó ennek a bányának a vezérigazgatója?

ZÁGONINÉ Igen.

SZENTMIKLÓSI És vacsorára hív engem?

ZÁGONINÉ És Margitot. Én és a férjem ennek a ház-nak a

legjobb barátai vagyunk.

A MAMA *(csillapítólag Szentmiklósi karjára teszi a kezét)* Géza

...

SZENTMIKLÓSI *(fegyelmezetten, ellenőrzött indulattal)* A maga férje huszonöt évvel ezelőtt tagja volt annak a bíróságnak, amelyik engem kétévi börtönre ítél Vasváradon.

ZÁGONINÉ Tudom. Mesélte Károly.

A MAMA *(az egyik kerti székbe roskad, tehetetlen)*

SZENTMIKLÓSI Mesélte? Furcsán fejte ki magát.

ZÁGONINÉ Beszélgetés közben mondta. Így jó?

SZENTMIKLÓSI És azt is mesélte, hogy az ünlőkök

álláspontja egységes volt? Ellenzavazat nélkül hozták meg az ítéletet.

A MAMA *(halkan, könnyörögve)* Géza...

ZÁGONINÉ *(őszintén, barátilag)* Károlynak nincsenek előttem titkai. Mindent tudok róla. És Margitól is. Bálintről is. Mi úgy vagyunk, mintha egy család lennénk. Most magát is be akarjuk fogadni a családba.

SZENTMIKLÓSI Ó akar befogadni engem, aki rám csapta a cellaajtót?

ZÁGONINÉ Kérem szépen, ne legyen már ilyen fenn-költ. Elítélte, hát elítélte. Ez akkor volt. Ma pedig vacsorára hívja. Ez most van. Ami volt, azt elfelejtette. És kész.

SZENTMIKLÓSI De én nem felejtettem el.

ZÁGONINÉ Ez a maga baja, Géza. Nem hajlandó ki-jönni a cellából, ahová ezerkilencszázötvenhétben be-kasztlították. Pedig már huszonhárom éve nyitva a cellája ajtaja. Ez nem a saját meglátásom. Károly-tal tanulom az ilyen kifejezéseket. Nagyon okos ember. A legokosabb az egész megyében.

SZENTMIKLÓSI Na. *(Teljesen lehiggadva)* Figyeljen rám, Erzsi. Elek a felhatalmazásával, és így szólitom. Én...

ZÁGONINÉ *(nem engedí szóhoz jutni)* Gyakran fejezi ki magát ilyen ünnepélyesen?

SZENTMIKLÓSI Tessék?

ZÁGONINÉ „Élek a felhatalmazásával...” Milyen múlt századi!

SZENTMIKLÓSI Látom, szeret kötekedni.

ZÁGONINÉ *(folytatja az évődést)* Vagy csak Pannon-völgyén használnál frázisokat?

SZENTMIKLÓSI *(a mamához fordul, mint aki segítséget kér)*

ZÁGONINÉ Lenéz bennünket, azért udvariaskodik?

SZENTMIKLÓSI Bámulatos!

ZÁGONINÉ Azért, mert nyíltszívű vagyok?

A MAMA *(nagyon türelmetlen)* Erzsikém, értsd meg...

SZENTMIKLÓSI Lehet, hogy nyíltszívű. Lehet, hogy álnok.

Egy ilyen kisvárosban ...

ZÁGONINÉ Kisváros ma már nincs. Úgy nincs, ahogy maga gondolja.

SZENTMIKLÓSI Nincs? De állomásfőnök van, gyors értesítés a vezérigazgatónak van. Városunkba érkezett szeretett főmérnökünk börtönviselt apja... ez is van. Zágoni Károly biztosítani akarja humánus helyi hírnevét, megbocsát, vacsorára hívja a megbélyegzett embert, csinos feleségét küldi maga helyett ... mi ez, ha nem a kisváros készülődése valamire ...

A MAMA Géza, ne! Hagyd abba!

ZÁGONINÉ Ne, ne hagyja abba. Mire készülünk maga ellen?

SZENTMIKLÓSI A fiam ellen. Őt akarja célba venni a férje. Elege van a tehetségéből. A nyakára nőtt. ZÁGONINÉ Drága ember! Azt képzeled, hogy a férjem magát ki akarja játszani a fia ellen? Kóros önhittség. Börtönbetegség. Ki kell ábrándítanom. *(Bizalmasan, melegen)* Bálint mindent az én férjemnek köszönhet. Ő hozta ide, ő csinálta meg a legendát. hogy Szentmiklósi Bálint nélkül sohasem lettek volna pannonvölgyi ezüstre. Hallgasson rám, Géza ... Bálint az én férjem nélkül nem lenne a bánya főmérnöke. A

MAMA *(csendesesen sír)*

ZÁGONINÉ Látja, Géza ... Margitot is megbántotta ... Ne sírj, drágám, a férjed hamarosan be fogja látni, mekkora tévedésbe hajszolták őt a régi emlékei. Kit érdekel ma már, hogy hol töltötte azt a két évet a mi Bálintunk papája ... *(Lekuporodik a mama mellé)* Nyugtasd meg őt, hogy Károly mindig a fiatok mellett állt. Te aztán igazán tudhatod, mennyire igazat mondok. *(Megcsókolja a dermedt asszonyt)* Na. *(Szentmiklósihoz lép, szorosán áll előtte, és majdnem, rajongó mosollyal nézi)* Megérttem a gyanakvását, de Margittal együtt hamarosan megszabadítjuk tőle. Örülök, hogy megismertem, Géza. Őszintén szólva, ilyennek képzeltem. Este hét óra várjuk magukat vacsorára.

SZENTMIKLÓSI Kérem, én ...

ZÁGONINÉ Ne szaporítsuk a szót. Maga még nem tudja, legfeljebb sejti, hogy az én erőszakosságom-nak nem lehet ellenállni. Hét óra várjuk. Isten velük. *(Arcon csókolja)* Boldog vagyok, hogy sikerült meggyőződnöm. Margitkám, gratulálok a férjedhez. *(Elsiet a kertkapu irányába)*

SZENTMIKLÓSI *(utánanézve)* Csakhogy elment ez a szörnyeteg.

A MAMA *(fölkel a kerti székből)* Szörnyetegnek nevezed?

SZENTMIKLÓSI Tolakodó, elszánt, iszonyatos teremtés.

A MAMA Egy kicsit azért tetszik neked.

SZENTMIKLÓSI *(meglepve)* Nekem?'

A MAMA Talán éppen az tetszik, amit kifogásolsz. A tolakodása, az elszántsága.

SZENTMIKLÓSI Miből gondolod?

A MAMA Zágont is ez bűvölte el. Ma is bűvöli.

SZENTMIKLÓSI Ti mindent tudtok egymásról?

A MAMA *(hangjában riadtság bujkál)* Barátok vagyunk.

SZENTMIKLÓSI Ideje indulnom. Nem szeretném el-késni a vonatam.

A MAMA Bóven van még időd. Különben sem telt el még az óra. amit rám szántál.

SZENTMIKLÓSI A hajnali gyorsal kellett volna jönnöm.

Akkor még itt találom a fiamat.

A MAMA *(nagy zavarban)* Csinálok egy kávé.

SZENTMIKLÓSI Köszönöm. Soha nem iszom kávé. A MAMA Régen ittál.

SZENTMIKLÓSI Ittam.

A MAMA Teát?

SZENTMIKLÓSI Nem kérek.

A MAMA Isten veled, Géza.

SZENTMIKLÓSI Azt hiszem, ennyi elég. Bálintnak mondd meg... *(Kis szünet után csodálkozva tárja szét a kezét)* Nem jut eszembe semmi. Eh ... meg-gondolatlanság volt az egész ... *(Elindul a kapu felé. Amikor a nyári ágyhoz ér, megtorpan, gyorsan leül az ágy szélére)*

A MAMA Bálint!

SZENTMIKLÓSI *(sápadt. Mély lélegzetet vesz)* Bálintnak a fiunkat hívják.

A MAMA Rosszul vagy?

SZENTMIKLÓSI Mindjárt elmúlik. *(Föl akar kelni, de sikertelenül)* Ez a Zágoiné megviselte az idegeimet.

A MAMA Orvost hívok.

SZENTMIKLÓSI Ne! *(A következő pillanatban az ágy-ra hanyatlik)*

A MAMA Ne mozdulj! Orvosért telefonálok. *(A kerti székek ülepárnáiból egyet óvatosan a férfi feje alá helyez, besiet a villába. A hall nyitott ablakán ki-hallatszik, hogy telefonál)* Halló? Kálmán? Szentmiklósiné vagyok. Nagyon szépen kérem, jöjjön át azonnal hozzánk. Nem, nem, Bálint és felesége Ausztriába utaztak. Egy félórája indultak kocsival. *(Kis szünet után)* Egy idős férfi... Látogatóm ... El-ájult... Most, egypár pillanattal előbb. Fekvő helyzetben van. Igen. Köszönöm, Kálmán. Várom. *(Kijön a házból, lábujjhegyen közeledik Szentmiklósihoz. A heverő mellé térdel)* Géza... *(Vár. Még halkabban szólítja)* Géza ...

SZENTMIKLÓSI *(csöppet mozdul, szemét felnyitja, hunyorog)* A fene vigye el!

A MAMA Mindjárt itt lesz az orvos. A második házban lakik.

SZENTMIKLÓSI Ez a rohadt öregség!

A MAMA Kicsit elszédültél, nincs semmi baj.

SZENTMIKLÓSI Nincs, persze hogy nincs.

A MAMA Mária van egy kis színe az arcodnak ... *(Kezét a férfi homlokára teszi)*

SZENTMIKLÓSI Hagyjuk ezt, Margit.

A MAMA Ne mocorogjál.

SZENTMIKLÓSI Még elkésem a vonatot.

A MAMA Elveszítetted az egyensúlyodat.

SZENTMIKLÓSI Jó, csak ne izgasd magad.

A. MAMA Máskor is előfordult már?

SZENTMIKLÓSI Ne nyúzz.

A MAMA Fáj valamid?

SZENTMIKLÓSI Nem. És hagyd abba a faggatást.

(Kapucsengő)

A MAMA Itt van Soltész. *(A kapu felé kiált)* Nyitva van!

SZENTMIKLÓSI Föl akarok ülni.

A MAMA Meg ne mozdulj, majd a főorvos megmond-já, hogy mit szabad, és mit nem.

SOLTÉSZ *(kedélyes vidéki orvos, egyidős Szentmiklósiival)* Ahogy jön, már nyitja is az orvosi táskát) Maradjon nyugodtan. Soltész főorvos. Csokolom a kezét, Margit.

Hozzon ki egy zsámolyt. Van?'

A MAMA Sámli?

SOLTÉSZ Zsámoly.

A MAMA Olyan kis ...

SOLTÉSZ Olyan.

A MAMA Hozam. *(Besiet a házba)*

SZENTMIKLÓSI *(halkan, bágyadtan)* Elnézést, hogy gutaütéssel fogadom.

SOLTÉSZ Ne diagnoszkáljon. Ilyesmitől én kapok gutaütést.

Hirtelen szédülés?

SZENTMIKLÓSI Igen.

SOLTÉSZ *(pulzust mérve)* Gyakori?

SZENTMIKLÓSI Első eset.

SOLTÉSZ Akkor nem panaszkodhat.

A MAMA *(jön a konyhai sámlival)* Ez jó, Kálmán? SOLTÉSZ Ha nem török össze alattam. Vetessen ágyat Eszterrel.

A MAMA Eszter az apja... *(Most nem meri a temetés szót kimondani)* születésnapjára utazott.

SZENTMIKLÓSI *(kajánul helyreigazítja)* A temetésére. Az előbb ezt mondtad.

A MAMA Ne höbörögi, az isten áldjon meg. *(Zavar-tan besiet a házba)*

SZENTMIKLÓSI Minek ez a cirkusz? A délutáni gyorsal hazamegyek.

SOLTÉSZ Pesten lakik?

SZENTMIKLÓSI Budán.

SOLTÉSZ Akkor a Farkasrétegig kérje a jegyet. SZENTMIKLÓSI Köszönöm a tanácsot. Élni fogok veled.

SOLTÉSZ Szívesen.

SZENTMIKLÓSI Milyen a pulzus?

SOLTÉSZ Pocsék. Maga engem át akar ejteni az első esettel. *(Leül a sámlira, vérnyomásméréshez kezd)*

SZENTMIKLÓSI Még nem mutatkoztam be.

SOLTÉSZ Felesleges. Egyelőre a vérnyomásával ismerkedem. *(Figyeli a műszert) Na, kérem. Kétszáz-húsz per százharminc. Ez aztán igen. Rosszabb már nem is lehetne.*

SZENTMIKLÓSI Szentmiklósi Géza vagyok.

SOLTÉSZ Tudom.

SZENTMIKLÓSI Honnan tudja?

SOLTÉSZ Nagyon hasonlít magára a fia. SZENTMIKLÓSI Nem a fele ... nem Margit árulta el?

SOLTÉSZ Nem.

SZENTMIKLÓSI Csakugyan annyira hasonlít rám Bálint?

SOLTÉSZ Nem túlságosan.

SZENTMIKLÓSI Szóval... honnan tudja, hogy ki vagyok?

SOLTÉSZ Nem lényeges.

SZENTMIKLÓSI Zágoniné!

SOLTÉSZ Ugyan ... persze szó sem lehet róla, hogy este Zágoniékkel vacsorázzanak. Kíváncsi még rá, hogy honnan tudom?

SZENTMIKLÓSI Nem.

SOLTÉSZ *(sztetoszkópot illeszt a férfi mellére) Most egy kicsit hallgatózom. (A szív hallgatása után) Ne bizza el magát. A szívhangjai botrányosak. Mindjárt kap egy kiadós injekciót. (Miközben készül a beadás-ra) Bálint nem is említette, hogy Ausztriába mennek. Pedig utazások előtt mindig szervizre jön hozzám. En csak öt éve jöttem Pannonvölgyére. Itt neveztek ki főorvosnak. Városunknak huszonkétezer lakója van, ebből tizenegyezer futballszurkoló, tizenegyezer a pletykának él.*

SZENTMIKLÓSI Vagyis ismeri az én törtévényomat is. SOLTÉSZ Csak mint Bálint regényének epizódját. Nagyon elbántak itt magával.

SZENTMIKLÓSI Nem tehetek mást.

SOLTÉSZ Látom, megbékélt.

SZENTMIKLÓSI Szerencsés embernek tartom magamat.

SOLTÉSZ Jól tette, hogy nem hallatott magáról. A város úgy is viselkedett, mintha nem volna. Pannon-völgye és maga, tanár úr, testvéri viszonyba kerültek a múltó idó kényszerére. Most viszont jól választotta meg az időpontot. Jókör érkezett.

SZENTMIKLÓSI Jókör?

SOLTÉSZ A legjobbkör.

SZENTMIKLÓSI Ezt hogy érti?

SOLTÉSZ Gondolkozzék rajta. Én most egy dőfessel félbeszakítom a gondolatmenetemet. Na, kérem szeretettel, szürok. *(Beadja az injekciót, közben barát-ságosan kérdi) Milyen?*

SZENTMIKLÓSI El vagyok ragadtatva.

SOLTÉSZ Gondoltam. Sokan kedvelik ezt a keveréket. *(Befejezte a műveletet, vattát nyom a szúrás helyére) Szorítsa oda. Ugy. Most tíz percig teljes mozdulatlanág következik. Ami a továbbiakat illeti: három nap teljes nyugalmat írok elő. Hangsúlyozom. ez nem javaslat, hanem orvosi előírás. Huszonnégy órából húszat ágyban kell töltenie.*

SZENTMIKLÓSI Én ma hazautazom Pestre.

SOLTÉSZ Nincs több mondanivalóm. *(Elrakja táskájába az orvosi eszközözeit) Egyet azonban szeretnék a lelkére kötni. Fogadja el Zágoni megbocsátását, és tartózkodjék annak gondolatától, hogy maga bocsásson meg neki. Az Utazást felejtse el.*

A MAMA *(gyors léptekkel érkezik a házból) Meg-ágyaztam a vendégszobában. Jobban van?*

SOLTÉSZ Mindent elmondtam Szentmiklósi tanár úr-nak, amit az állapotáról tudok. Holnap reggel át-jövök. Ha addig valami zavar lépne fel, szóljon át telefonon. Minden jót. *(Elmegy)*

A MAMA *(kikíséri az orvost)*

SZENTMIKLÓSI *(letűri ingujját, próbál felűlni, nem boldogul, sóhaj)*

A MAMA *(jön vissza, ijedten felkiált) Elment az eszed? Mozdulatlanul kell feküdnöd!*

SZENTMIKLÓSI Ezt jól kifogtam.

A MAMA Tisztább a fejed?

SZENTMIKLÓSI Nem tudom, nem fontos.

A MAMA Mi fontos neked?

SZENTMIKLÓSI Hogy minél gyorsabban eltűnjek innen. Hatkor indul a gyors Pestre. Kényelmesen elérem, még négy óra sincs.

A MAMA Azt képzeled, hogy elengedlek? SZENTMIKLÓSI Ne sértődj meg, de a gyöngédséget már régen nem tudom elviselni.

A MAMA Nem vagyok gyilkos.

SZENTMIKLÓSI Én sem születtem áldozatnak. Egy órát pihenek, aztán hívsz egy taxit, és én vissza-csempészem magamat az állomásra.

A MAMA Veled nem lehet beszélni. Hol van az úti-táskád? Az állomáson hagytad?

SZENTMIKLÓSI Csomag nélkül jöttem. egy órára. Megírtam, nem?

A MAMA Ilyesmit az ember nem vesz komolyan.

SZENTMIKLÓSI Én igen.

A MAMA Hozzá kell szoknom gondolkozásod furcsaságaihoz. Miért veszel semmibe engem? Föl sem tétélezed, hogy komolyan aggódóm érted?

SZENTMIKLÓSI Engem jobban aggaszt, amit a doktor mondott. Nem számítottam rá, hogy még mindig árthatok a fiamnak.

A MAMA Én .. .

SZENTMIKLÓSI Nem rólad beszélek. A fiamról. Azt hittem. mindent megtettem az érdekében, amire lehetőségem volt. Megszüntettem magamat, hogy ne zavarjam meg azon az úton. amelyre te vezetted, és amelyen olyan szépen haladt előre egészen az ezüsbánya főmérnökségéig. A doktor jól látja. Nekem az volt az apai feladatam, hogy ne legyek. Teljesítettem. Aztán egy napon, amikor már úgy lát-szik, nagyon unhattam a nemléte, kitaláltam ezt az órányi látogatást. Bosszant, nem találók mentséget rá. Egyedül a halálfelelem magyarázhatná meg, de hát nem félek a haláltól. Lehet. sőt majdnem bizonyos, hogy nem jó a történelmi érzésem. Erre a doktor tanácsai közben kezdtem gyanakodni. A fő-orvos tapintatosan értésemre adta, hogy még mindig bűnös vagyok, de ha igényt tartok a bocsánatra, lelkesen megbocsátanak. Itt még most is számon tarják szeretett főmérnökük apjának priuszát.

A MAMA Ennek ma már nincs jelentősége. Képzeldől.

SZENTMIKLÓSI Kettőnk közül neked van több okod arra, hogy ne a valóság világában lásd az életet és önmagadat. Ki előtt ismerjem be, hogy politikai köpönyegforgató vagyok? Előtted? A bíróságon sem tettem ilyet. Ezért éltem békében a lelkiismeretemmel, amikor bezártak.

A MAMA Te engem hiúságból vettél feleségül, és én is hiúságból mentem hozzád. Rajongtunk egymásért. Két felvilágosult, modern ember. A kölcsönös büszkeség vált bennünk szerelemmé. Ez most már emlék. Ne bolygassuk. Az a fontos, hogy nyugalmad legyen. Megágyaztam. Felveszel egyet a fiam pizsamái közül. Ne tiltakozz. Bálintnak legalább két tucat pizsamája van. Ne emelgesd a kezed, ne hadonássz, a vendégszobához külön fürdőszoba is tartozik, még borotválkozófelszerelés is van benne. Este kapsz egy könnyű vacsorát, holnap tyúklevest főzök ... ké-szitenék diós tésztát is, de az most túl nehéz neked. Reggel átjön a doktor, három nap múlva elutazol, és te is, én is úgy folytatjuk az életünket, ahogy eddig csináltuk. A magunk igazságai és hazugságai szerint.

SZENTMIKLÓSI Arról tudsz, hogy Zágoni ülnök volt azon a tárgyaláson.

A MAMA Tudok.

SZENTMIKLÓSI Nincs ebben a ti nagy barátságokban valami különleges és rendezetlen képmutatás? A MAMA *(aggódva) Mire célzol?*

SZENTMIKLÓSI Idegen világba kerültem, az egyszer bizonyos. Amíg azzal a vonzó boszorkánnyal beszéltem, úgy éreztem, valami olyan ügy cinkosának akar megnyerni, ami a börtönéimeit is értelmetlenné tenné.

A MAMA Te most nem Erzsit vádolod, hanem engem.

SZENTMIKLÓSI Kezdünk közelebb kerülni egymáshoz. Lassan felismered, hogy a baráti légkör, amely-

ben élsz, meglehetősen szennyezett, s ehhez képest az én magányomat hegyi levegő veszi körül.

A MAMA Esetlenül és gyakorlat nélkül hazudsz.

SZENTMIKLÓSI Hazugságnak hallatszik életem szerény kis igazsága?

A MAMA Lassan magam se tudom, mikor igaz valami és mikor nem.

SZENTMIKLÓSI Lehet, hogy neked is magas vérnyomásod van.

A MAMA Szörnyű alak vagy, Géza.

SZENTMIKLÓSI Bálintnak megvan a maga kis királysága, amit meg kell védenie. Ő nem azért tagad meg engem huszonhárom esztendeje, mert kihalt belőle minden olyan érzélem, ami arra emlékeztetné, hogy a fiam. Így kívánják az érdekei. Te erre jól felkészítetted. Ne aggódj, nincs jelentősége. Ez az emberi élet felülete. Hogy mi rejtezik a lelkünk mélyén, az más kérdés. Te megteremtetted neki a királyságot, a koronát is a fejére tetted. Örülj neki, és ne törődj vele, ha időnként rád tör a sírás egy másik parancsra.

A MAMA Tévedsz. Nem szoktam feleslegesen sirni.

SZENTMIKLÓSI Még mindig kegyetlenül gőgösek vagyunk mind a ketten.

A MAMA Kérlek, hagyd abba. Le kell feküdnöd.

SZENTMIKLÓSI Nemcsak gőgösek. Vannak rosszabb tulajdonságaink is. Elsoroljam?

A MAMA Géza, hagyd már, az istenért. SZENTMIKLÓSI Nem vagyunk hajlandók vesztíteni. Most sem akarunk.

A MAMA Alig félórája vagy itt, és percről percre kevésbé értem, miért jöttél. Fenyegetsz? A fiam ellen akarsz fordítani? Vagy magam ellen?

SZENTMIKLÓSI Úgy beszélsz, mintha félnél tőlem.

A MAMA Nem félek. Csak féltetek. SZENTMIKLÓSI Azt hiszem, most őszinte voltál.

A házban megszólal a telefon

A MAMA Telefon! Kérlek, amíg beszélek, ne izeg-mozogj fölősslegesen. Aztán beme gyünk, és lepihensz a vendégszobában. *(Besiet a villába, a telefon mind-addig csöng, amíg fel nem veszi a kagylót)* Halló! *(Szünet)* Ő, te vagy az? *(Becsukja a hall ablakát, hogy ne hallatsszék ki a telefonbeszélgetés)*

SZENTMIKLÓSI *(lassan, nehezen ülésbe emelkedik, kísérletet tesz a felállásra is, lassan fel is támaszkodik, de az első lépés után visszaruskad. A kapu felé pillant, sóhajt, megadja magát)*

A MAMA *(a villából kijövet Szentmiklósihoz siet, riadt is, bizakodó is, egyikük sem sejtí, milyen titkokat rejt még ez a találkozás)*

SZENTMIKLÓSI A doktor?

A MAMA Nem. Bálint hívott a vasvárad postáról.

SZENTMIKLÓSI Megmondtad neki, hogy még itt vagyok?

A MAMA Igen... és azt is ... ne haragudj ... hogy nem vagy jól.

SZENTMIKLÓSI *(nem sikerül teljesen megőriznie fölényét)* Remélem, nem aggódik értem.

A MAMA Visszajön. Egy nappal elhalasztja az utazást.

SZENTMIKLÓSI *(ismét egyensúlyba kerül)* Hogy hívják a feleségét?

A MAMA Ágota. Gyere, Géza. *(Segíti)* SZENTMIKLÓSI *(előbb elutasítja a segítséget, aztán*

keserű mosollyal elfogadja) Mégis találkozni akar velem Bálint? Lehet, hogy nem hiába jöttem?

A MAMA Egy órán belül itthon lesznek. Megmutatom a szobádat. *(Belekarol)* A pizzamát is odakészítettem.

SZENTMIKLÓSI Csakugyan jól érzeni magamat. *(Gyöngéden kifűzi magát a felesége karjából)* Kíváncsi vagyok, azért jön-e vissza, mert ugyanazt akarja, mint Zágoni, mint a doktor, mint te, mint az egész város ... Ő, ti szamarak, mennyire nem is-

mertek engem. *(Már a ház lépcsőjéről, visszafordulva a kert felé)* Félek, hogy elisiettem ezt a látogatást ...

Lassan mindkettőjüket elnyeli a villa bejárata. Csend

Függöny

MÁSODIK RÉSZ

Amikor a függöny felmegy, üres a kert

BÁLINT *(jön a kertkapu felől, kezében kék vászon-táska. Leteszi, bekiált a hallba)* Ágota!

ÁGOTA *(kidugja fejét az ablakból)* Tessék?

BÁLINT Ne nyisd ki a táskákat. Amint lehet, forduljunk vissza. Nem fogunk még egyszer csomagolni. ÁGOTA Nem nyúltam semmihez. A bőröndöket a kancelló mellé állítottam.

BÁLINT *(beadja a táskát az ablakon)* Ezt is tedd a többihez.

ÁGOTA *(eltűnik az ablak mögött a táskával)*

A MAMA *(jön a villából)* Bálint, kérlek, egy kicsit halkabban.

Apád alszik, nem szeretném, ha felriad-na. Hadd pihenjen.

BÁLINT Hol alszik?

A MAMA A vendégszobában. Az ágyban.

BÁLINT Ha kicsomagolt, szerencsére, nem lehet annyira rosszul.

A MAMA *Nem volt mit kicsomagolnia. Még egy irat-táskát sem hozott magával. Az esti gyorssal készült vissza Pestre.*

BÁLINT Ezek szerint ruhástul fekszik az ágyban? A

MAMA Nem. A te pizzamádban.

BÁLINT Remélem, nem a szürke-fehér csikოსat adtad neki.

Az még rajtam sem volt.

A MAMA Ennél tapintatosabb vagyok. Két évig ilyen-ben járt szegény. Egy sima kéket választottam. BÁLINT Tudod, mama, min gondolkozom?

A MAMA Nem.

BÁLINT Hogy felhívom az öreg Baranyai profot, és megkérem, szállíttassa át a kórházba. Ott állandó ellenőrzés alatt állna.

A MAMA Soltész már diagnoszkálta. Nincs szüksége kórházra. Én megbízom Soltészben. Egyébként felhívtam őt, és megmondtam, hogy visszafordultok.

BÁLINT Üzent valamit?

A MAMA Hogy ne izgasd magadat. Estefelé átnéz, addig hagyjuk aludni.

BÁLINT *(kis idő múltán, hogy mondjon valamit)* Nagyon megváltozott?

A MAMA Megfehéredett, de több haja van, mint neked.

BÁLINT Azonnal megismerted?

A MAMA Hogyne!

BÁLINT Én már nem emlékszem rá.

A MAMA Kisfiú voltál, amikor utoljára láttad. De azért valami emléked csak van róla.

BÁLINT Nagyon homályos. Nem ismerném meg az utcán.

A MAMA Ahogy így nézlek, ő még kevésbé ismerne meg téged.

BÁLINT Igaz ... egy kicsit én is megváltoztam az-óta... *(Nevet)* Nem bánám, ha megmutatnád valamelyik régi fényképét.

A MAMA Nincs fényképem apádról.

BÁLINT Esküvői vagy hasonló biztosan van.

A MAMA Nincs.

BÁLINT *(a feje búbját tapogatja)* Csakugyan több haja van, mint nekem?

A MAMA Több.

BÁLINT *(fanyarul)* Mulatságos.

A MAMA Jól áll neki az ezüstös haj. Majd meglátod. BÁLINT Köszönöm. *(Kézcsók)*

A MAMA Mit köszönsz?

BÁLINT Hogy nem őrizted meg a fényképeit. *(Elengedi a mama kezét)* Kicsit rendbe szedem magamat. *(Beme gy a villába)*

ÁGOTA *(kis idő múlva feltűnik a villa ablakában)* Mama ...

A MAMA Tessék?
ÁGOTA Beszélni szeretnék veled. Kijövök.
A MAMA Gyere.
ÁGOTA (*kijön a házból, és a mamához siet*) Félttem Bálintot ..
A MAMA Bálintot?
ÁGOTA Bámulatosan uralkodik magán. Amikor ki-jött a postáról Vasváradon, elültetett a volán mellől. „Visszafordulunk” — mondta, és jóformán egy szót sem szólt többé, amíg haza nem érkeztünk. Nem láttam még ilyen zaklatottnak. (*Suttogva*) Ugye nem fog meghalni?
A MAMA (*döbbenet*) Ki?
ÁGOTA Az apósom.
A MAMA Miért halna meg? Magas a vérnyomása, más baja nincs.
ÁGOTA Bálint azt mondta: Ha apámat valami baj érné a házamban, a mamát beteggé tenné a meg-rázkódtatás. Nagyon félt tőle. Az is aggasztja, hogy bennem olyan érzéseket kavart fel a találkozás... hogy is mondjam... túlságosan fájdalmas érzéseket... Bálint tele van aggodalommal... Nem azt akarom mondani, *hogy* féltékeny az apjára, de valami ilyesmiről van szó... fél, hogy eltávolodsz tőle ... Bálint nagyon szeret téged, mama...
A MAMA (*kis küzdelem után kimondja, ami igazatja*) És te még mindig szereted a fiamat?
ÁGOTA Imádom.
A MAMA Tízévi házasság után?
ÁGOTA Addig fogom imádni, amíg meg nem hal. Illetve, amíg én meg nem halok. És ha meghalok, nagyon fog hiányozni.
A MAMA Ha ennyire szereted, miért nincs gyerek? ÁGOTA Puff!
A MAMA Mi az, hogy puff? Mit akarsz ezzel mondani?
ÁGOTA Mama... erre a kérdésre hazugság nélkül nem tudok felelni.
A MAMA Nyugodtan felelhetsz. Általában hazugságokkal szoktunk egymással érintkezni, aztán kibogozunk belőle valamiféle igazságot. Ideje lenne változtatni ezen a módszeren.
ÁGOTA Nem ismerek rád.
A MAMA Én is alig.
ÁGOTA Mi történt veled?
A MAMA Nem akarok többé hazudni.
ÁGOTA Az lehetetlen.
A MAMA Megpróbálok.
ÁGOTA Jó. (*Kis szünet után*) Te... szereted még Bálintot?
A MAMA Micsoda kérdés ez?
ÁGOTA Kérdés. Te is kérdeztél, én is kérdezlek. A MAMA Persze hogy szeretem. A fiam.
ÁGOTA Éppen úgy szereted, mint régen?
A MAMA Egy harmincnégy éves férfit nem lehet úgy szeretni, mint egy csecsemőt.
ÁGOTA (*makacsul*) Éppen úgy szereted, mint amikor elindultunk a házunk elől Bécs felé?
A MAMA Szamárságot kérdezel. Ez néhány órával előbb történt. Gondolod, hogy két-három óra... ÁGOTA (*közbevág*) Starthoz, mama! Itt az alkalom az igazmondásra.
A MAMA Hogy beszélsz velem?
ÁGOTA Őszintén.
A MAMA Szemtelen vagy.
ÁGOTA Haragszol?
A MAMA Nem.
ÁGOTA Hónapok óta figyellek, mama. Nem ma kezdődött.
A MAMA Mi?
ÁGOTA A készülődés.
A MAMA Mire?
ÁGOTA Arra, amit az előbb mondtál. Nem is készülődés. Túlságosan óvatos voltam. Lázadás. Igen, ez a szó jobban megközelíti azt, amit mondani akarok. Persze, ez sem teljesen. Mama! (*Diadalmasan*) Te unsz bennünket! Nagyon szépen kérek, ne tiltakozz!
A MAMA (*nehéz szünet után*) Nem tiltakozom. ÁGOTA Nagyszerű! Kit unsz jobban? Bálintot vagy engem?

A MAMA (*elgondolkozva nevet*)
ÁGOTA Vagy *mind* a kettőnket egyformán?
A MAMA Csak úgy, mint a magam öregségét.
ÁGOTA Ki vele, mama. Itt a *kedvező* pillanat. (*Hirtelen nagyon gyöngéden*) Nagyon szépen kérek ..
A MAMA (*menteketőzve*) Nézd... csaknem négy év-tizedes anyai szolgálat után néha attól félek, hogy már nem létezem. (*Kicsit feloldódva*) Amikor Bálint megszületett, boldog voltam. Azt *hittem*, meg-találtam életem értelmét, aztán kiderült ... (*Most mar felszabadultan*) *hogy egy másik ember* élete értelmét találtam meg. Időnként azt *gondoltam magamban*, béke poraimra. Most viszont — remélem, nem a képzelet játszik velem, úgy érzem, *mintha* élnék. (*Megkönnyebbült sóhaj után*) Most próbálj meg te is ha-zugság nélkül felelni. Miért nincs gyereketek?
ÁGOTA Te mama, ez nagyon érdekes ... Sorban várokoznak bennem a hazug válaszok. Először ezeket kihúzó a fejemből. Vannak igazságaim is. Ne légy türelmetlen. Most válogatok. Figyelsz?
A MAMA Figyelek.
ÁGOTA Azért nincs gyerekünk, mert önző vagyok. Bálintot gyerek nélkül is nagyon jól lehet szeretni. Jóváágású, sikeres, okos. *Mint* férfi is jól használható. Nem sért, hogy ilyen *szemérmetlenül* beszélek róla?
A MAMA Kíváncsian *hallgatlak*.
ÁGOTA Tizenkilenc éves voltam, *amikor* feleségül vett. Az egyetem szenvedélyesen nem érdekelt. Bálint szerencsés megoldásnak látszott. Be is vált. Nagy élvezettel *haladtam* ;mellette fölfelé. Rengeteget dolgozott, én pedig igyekeztem őt a szerelmemmel derűssé tenni. *Amellett minden* izgatott, az öltözködése, a társadalmi kötelezettségei, az elegáns viselkedése. Képes voltam egy hozzá legjobban illő mandzsetta-gomb megszerzésével délelőttiüket eltölteni. Nevetséges, nem? *Mindenesetre annak* látszik. Pedig nem az. És *még* valami. Elég hamar fölfedeztem, hogy családi hármaskörben *te csak kellék* vagy. Fontos valaki, de kellék. Bálint társadalmi *helyzetének* eleven dokumentuma. *Te ezt biztosan* nem érted.
A MAMA Attól félek, *valamit* 'sejtek belőle.
ÁGOTA Engem egyetlen érzés fűzött hozzád. A szájalom. A te sorsod tartott vissza attól, hogy gyerekelem legylen. Én már nagyon régen ismerem a titkodat, amit te most is csak pedzeni mertél. Azt, hogy csak a fiadban létezel.
A MAMA (csendes kétségbeeséssel) És én téged butának tartottalak!
ÁGOTA Ne aggódj! *Én is* téged.
A MAMA Tíz évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy elő-merészkedjünk a hazugságaink mögül. Micsoda idő-pazarlás volt.
ÁGOTA Bálint megszabta a létünket, a feladatunkat. Én feleségnek vagyok beosztva, te 'anyának. Ne értsd félre, lelkesen vállalom a boldog feleség szerepét, de a másikat nem. Az már meghaladná az erőmet. Riasztó példa vagy előttem. Ha neked nem sikerült, legalább én elkerülöm az anyaság gyötrelmeit.
A MAMA Te többet sejtessz arról, ami nyugtalanít hónapok óta, mint 'én.
ÁGOTA Az nem fontos. Az a kérdés, kikeveredhetsz-e a csávából. Lehet-e ötvennyolc évesen egy anyának kiábrándulnia tündérvilágából?
A MAMA Szerinted lehetséges?
ÁGOTA Nem tudom.
A MAMA Nem látom tisztán, mi a célja Gézának.
ÁGOTA Ki az a Géza?
A MAMA Az apósom, aki odabent alszik Bálint pi-zsamájában.
ÁGOTA Persze, bocsáss meg. Bálint sohasem emlegette előttem Gézákat.
A MAMA Én sem.
ÁGOTA Te egyáltalán nem beszéltél róla.
A MAMA Mit mondhattam volna? Bálint mesélt az apósomról?
ÁGOTA Csupa olyan dolgot, amire nem voltam kíváncsi. Engem most sem érdekel, mi történt akkor, amikor négyéves voltam. Egyébként is, mindig más-

kéj meséli. Ma is az autóban. Most már nem is engem akar meggyőzni arról, hogy apja volt a vezére a vasváradifelfordulásnak, hanem saját magát. Ez az egész ügy untat, mama. Bálint sem volt sokkal idősebb, mint én, honnan tudja, mi történt akkor?

A MAMA Akarod tudni az igazságot?

ÁGOTA Tudom. Elváltál tőle, ez az igazság. Nem szeretted. Nem érdemes erről többet beszélni.

A MAMA Szeretted. Mindent Bálint érdekében tettem.

ÁGOTA Utólagos magyarázat. Mentegetőzés magad előtt.

A MAMA *(megsebezve)* Nem igaz!

ÁGOTA Elváltál tőle, miközben börtönben volt. A MAMA Csak azért...

ÁGOTA Mert anya voltál.

A MAMA *(nagy csend után)* Beszélte erről Bálint-nak?

ÁGOTA Nem. Bálint a szíve mélyén magányos ember. Soha nem tudtam közel férkőzni hozzá. Engem csak a felszínes tulajdonságaiba enged bepillantani. Azok nagyon kedvesek és szórakoztatóak. Ezt így el lehet viselni. Ha gyerekünk lenne — ezt ő is sejti —, nem lennék számára kellemes, jelentéktelen érzésekkel kielégíthető feleség. Érted, mama? Bálint nem kíváncsi rám. Eddig te sem voltál az. Én tőle is, tőled is elfordultam volna, ha gyerekm van. Benne élnék, éppen úgy, mint te Bálintban. Mindent (neki adnék magamból, ami érintetlen volt ben-nem, alávetném magamat az ő érdekeinek. Akármilyenek is azok az érdekek. Érted most már, miért nem rajongok az anyaságért? A nagy és szent ön-feláldozás miatt. Sajnálak érte, de meg is vetlek, mert ez a magasztos önfeláldozás az asszonyok megalkuvása.

A MAMA Kezdek félni az okosságodtól.

ÁGOTA Nem vagyok okos, csak másképp nézem a vi - lágot, mint ti, öregek.

A MAMA Eljárt fölöttem az idő? Úgy gondolod?

ÁGOTA Nem a külsőre mondtam. *(Kis szünet)* Meg-engeded, hogy ezentúl a keresztneveden szólítsalak

A MAMA Ha emlékszel még rá. Mert én ebben a házban csak „a mama” voltam. De most, hogy így beszélgetünk, nem érzem magam olyan öregnek, mint tegnap. *(Csakugyan, mintha valami változott volna rajta)* Elképzelhető, hogy így, ahogy itt maradtam, ötvennyolc évesen feltámadt bennem valami hozzám nem illő érzés?

ÁGOTA Elképzelhető.

A MAMA De nevetséges vagyok?

ÁGOTA Sokkal inkább az voltál, amikor beletörődtél az öregségbe.

A MAMA Géza is gonosz volt. Visszafizette az én gonoszágomat. Huszonhárom év alatt adhatott volna valami életjelt maróáról.

ÁGOTA Vádolod őt?

A MAMA Nem. Szeretném visszaadni neki azt a két évet, amit elvettem tőle.

ÁGOTA A te kezded is benne volt az ítéletben.

A MAMA Könnyebb lett volna a sorsa, ha nem válok el tőle?

ÁGOTA Ezt csak te tudod megítélni.

A MAMA Géza tanár volt a Mezőgazdasági Főiskolán Vasváradon, akárcsak én a gimnáziumban. Ő, ezerkilencszáznegyvenöt után olyanféle reformokra számított, amilyenekre Széchenyi gondolt. Nem volt forradalmár.

ÁGOTA Margit ... ennek nincs értelme. Ki tudja, hányadszor javított art azt az arcképet, amit bebörtönzése idején festettél a férjedről.

A MAMA De enélkül nem érthető, hogy ezerkilencszázötvenhatban...

ÁGOTA Margit, engem isten bizony nem érdekel hogy, milyen reformokat követelt a kormánytól a Petőfi-szobor előtt. Sértegette-e a kormányt, vagy sem. Handabandázott, vagy olyan értelmes dolgokat mondott, amelyek a hatalom gyakorlóit minden korban felháborítják. Ezzel engem ne traktálj. Ő a hatalommal elintézte a dolgát, veled nem. És ez a kínosabb ügy. A te ítéleteden nem lesz könnyű val-

toztatni. Az mélyebb sebet ejtett rajta, mint a börtön. Gondolkozz, mit lehet tenned ötvennyolc éves korodban, megkésve, két évtizedet eltékozolva, ami visszaadja a szabadságodat.

A MAMA Eldöntöttem, Ágota. Elmegyek innen. ÁGOTA Hová?

A MAMA Pestre. Három nap múlva, Gézával. ÁGOTA Ábrándozol?

A MAMA Igen.

ÁGOTA Felajánlotta, hogy újra házasodjatok össze? A MAMA Egy szóval sem mondta.

ÁGOTA Mikor jutott eszedbe, hogy vele menj? A MAMA Most.

ÁGOTA Ahogy itt beszélgetünk?

A MAMA Igen.

ÁGOTA Gyermeked ötlet.

A MAMA Miért?

ÁGOTA Mert ő megbocsátásnál többet nem érezhet irántad. Az az érzés, ami benned, szegénykém, visszatérőben van, már nem viszonzható. Egymás nyakán élnétek, két megsértett öreg. Te egész nap gyón - nád neki a bűneidet, és ő egész nap megbocsátana. Rettentő unalmas lenne.

A MAMA Te mit tennél a helyemben?

ÁGOTA Erre csak huszonnyolc év múlva tudok felel-ni, amikor annyi idős leszek, mint te.

BÁLINT *(átöltözött, a villa bejáratában megáll)* Mama, kérlek, bejönnél hozzám a dolgozószobámba? Beszélni szeretnék veled.

A MAMA Idekint is beszélgethetünk. Olyan szép ez a délután.

BÁLINT Négy szemközt gondoltam.

A MAMA Nincs titkom Ágota előtt.

BÁLINT Nekem van.

ÁGOTA Kettesben hagylak benneteket.

A MAMA Ágota!

ÁGOTA Ragaszkodom hozzá. A te érdekedben. *(Meg-csókolja a mamát, és bemegy a villába)*

BÁLINT *(a felesége után nézve)* Nem szoktatok csókolózni.

A MAMA Megszerettem Ágotát. És ő is szeret engem. BÁLINT Eddig is szerettetétek egymást. Vagy nem? A MAMA Ez most más...

ÁGOTA *(miközben bezárja a hall ablakát)* Nehogy azt gondold, Bálint, hogy hallgatózom.

BÁLINT Csakugyan szép ez a délután. Félig nyárból van, félig őszből.

A MAMA Augusztus vége.

BÁLINT Hát igen. *(Csend)* Mit gondolsz, mama, miért jött?

A MAMA Nem tudom.

BÁLINT Mégis?

A MAMA Amióta itt van, ezen gondolkozom. Úgy tesz, mintha nem neheztelne rám, mégis gúnyolódik velem. Megörült, amikor megmondtam neki, hogy telefonáltál, és találkozni akarsz vele.

BÁLINT Nem ezért utazott ide. Téged akar elvenni tőlem.

A MAMA Egyetlen órára jött, és ha nem tör rá a rosszullet, már el is utazott volna.

BÁLINT Arra nem gondoltál, hogy csak színleli a rosszulletet?

A MAMA Soltész megvizsgálta. Kétszázhusz per százharminc volt a vérnyomása.

BÁLINT És ha tévedett?... Esetleg szándékosan tévedett?

A MAMA Szándékosan? Hogy jut eszedbe ilyesmi? BÁLINT Lehet, hogy ostobaságot mondtam. *(Leveti magát az egyik kerti székbe)* Zavarban vagyok. Nem akartam bevallani... jól emlékszem apámra. Azt nem tudom, hogy szerettem-e őt, de abban biztos vagyok, hogy csodáltam. Figyeltem a mozdulatait, és titokban utánóztam. Amikor cigarettázott, hallani lehetett, amint az orrán át kifújja a füstöt. Én is így cigarettáztam képzeletben, nagyokat szuszogtam a fürdőszobátükör előtt, láthatóan cigarettámmal mutató- és középső ujjam között. Tanulás közben hátratett kezekkel járkáltam a kiskertben, ahogy ő rőtta az utcát, amikor magányosan sétált nagymama sírjához a temetőbe.

A MAMA *(félénken)* Arra is emlékszel... amikor *(Nem folytatja, várja, hogy megérti-e a fia, mire gondol)*

BÁLINT Emlékszem. Ott állt a Petőfi-szobor lábánál, alig volt alacsonyabb, mint a szobor, és irkalapokról olvasta a beszédét, én pedig egy kis piros-fehér-zöld zászlót tartottam a kezemben. Szép volt, méltóság-teljes. *(Kis szünet után)* Neked is így él az emlékezetekben?

A MAMA Feltettem őt. Büszke voltam rá, és mégis szorongatott a félelem. Téged feltettelek. Nem tudtam róla, de én már akkor...

BÁLINT Azon gondolkoztál... Értem, mama, pontosan értem...

A MAMA Arra is emlékszel, amikor ...

BÁLINT Arra is. Amikor apa vette a felöltőjét, két ember várakozott az ajtóban ... Megcsókolt téged, aztán engem is. Nem mondott semmit, talán egy kicsit mosolygott, amikor az arca egészen közel volt az én arcomhoz, de ebben nem vagyok biztos.

A MAMA Nem, nem hiszem, hogy mosolygott volna.

BÁLINT Könnyes volt a szemed. Akkor láttalak először sírni.

A MAMA És utójára.

BÁLINT Amikor az ajtó becsapódott mögöttük, azt mondtad : apa most egy ideig távol lesz tőlünk, de nemsokára visszajön.

A MAMA Ami később történt, azt én...

BÁLINT Nem érdemes beszélni róla.

A MAMA Mindent miattad... mindent azért, hogy téged...

BÁLINT Tudom. Persze, egy gyerek lelkében az ilyes-mi zavarokat okoz. De az anyai szeretet...

A MAMA Miattad váltam el tőle.

BÁLINT Soha nem tettem szemrehányást, amiért el-vetted tőlem az apámat.

A MAMA Azt képzeltem, új életre kel a múlt.

BÁLINT Nyugodj meg. Felzaklatott a találkozás. Éri mindent neked köszönhetek. Te neveltél engem emberré. Nélküled nem tudtam volna megőrizni erkölcsi méltóságomat ebben a hatalomért marakodó világban. *(Kis szünet után)* Apám a legrosszabbkor érkezett.

A MAMA Miért?

BÁLINT Zágónit nyugdíjazni akarják. A Minisztertanács engem szándékozik a bánya vezérigazgatójává kinevezni. Ezt már csak az apám tudja megakadályozni.

A MAMA *(meglepve)* Hogyan?

BÁLINT Ha Zágoni és köre felhasználja apám váratlan hazalátogatását, és elterjeszti, hogy békét kötöttem az ellenzékkal — kimondom kereken — az ellenforradalommal.

A MAMA Ez képzelődés.

BÁLINT Így aztán az a pillanat, amikor apám meg-ölelne, egyszerűen pofonná változhat.

A MAMA Álnoknak látod apádat?

BÁLINT Zágoniékat látom annak. És ezért tételezem fel Soltészról, hogy apám múltó rosszulását szándékosan súlyos szívbántalomnak minősítette. Itt akarja tartani, hogy Zágoni megvalósíthassa tervét.

A MAMA Soltész a barátunk.

BÁLINT Barátság? Nem létező fogalom. Szemforgatók bűnnek meg mögötte. És ha vannak is kivételek, ezek száma olyan elenyésző, hogy értelmes ember nem veszi tekintetbe őket. Amióta a bánya főmérnöke vagyok, legbuzgóbb híveim hízelgő ellenségeimmé váltak.

A MAMA Bizonyítani tudom, hogy rémeket látsz. Amíg te Ágotával Bécs felé tartottál, itt járt Zágoiné.

BÁLINT A férje egyik besúgója.

A MAMA Soha ilyet nem mondtál róla.

BÁLINT Elegendem van az önfegyelemből. Mibe ütötte bele az orrát?

A MAMA Zágoni nevében meghívott engem és apádat ma estére vacsorára. Apád rosszullete miatt természetesen le kellett mondanom.

BÁLINT Azért hívta meg, hogy felhasználja ellenem. Zágoni ki akarja tekerni a nyakamat, hogy vezér-igazgató maradjon.

A MAMA Bálint! Zágoni a legjobb barátod.

BÁLINT Mit tudsz te, mama? A te szent hiszékenységed fénye elvakít. Gondolkozz ! Honnan tudta meg Zágoni, hogy apám, aki soha nem járt ebben a városban, egyszerre csak itt termett?

A MAMA Valaki felismerte, és megmondta neki. BÁLINT Megmondta? Jelentette.

A MAMA Elragadnak az indulataid. Soha nem voltál ilyen.

BÁLINT Ötvenhétben elítélte, most vacsorára hívja... A szövetségesévé akarja tenni őt.

A MAMA Ha ez a képtelenség igaz lenne, azt hiszed, apád kiszolgáltatná magát ellened?

BÁLINT Nem ismerem az apámat. Amit tudok róla, azt tőled tudom.

A MAMA Én akkor nem voltam... és azóta sem... BÁLINT Ne, kérlek, ne alázd meg magadat... Te nekem az élet biztonsága vagy...

A MAMA *(inkább magának)* Miért is jött vissza?

BÁLINT *(gyöngéden két tenyere közé fogja a mama kezét)* Ezen gondolkozom én is. *(Sóhaj, kissé túl-magyarázva folytatja)* Felhívtam a dolgozószobámból Soltészt. Megkértem, vizsgálja meg még egyszer a betegét, hátha lényegesen javult az állapota, és az esti gyorsul hazautazhat. Ha pedig valóban szüksége van további kezelésre, akkor vitesse be a profeszszorunkhoz a kórházba. Vele is beszéltem. Külön szobát biztosított neki.

A MAMA Ezt nem engedem !

BÁLINT *(csillapítaná)* De mama...

A MAMA Nem kockáztatom apád életét!

BÁLINT És azt el tudod képzelni, hogy én kockára te-szem?

A MAMA *(azzal a fegyelmettséggel, amelyet Bálint tőle örökölt)* A legjobb lenne, ha vele mennék. BÁLINT Hová?

A MAMA Nem tudom. Mind a kettőtök ellen vétettem, az anyai szeretettel. Tőled elvettem az apádat, tőle elvettelek téged.

BÁLINT Két év múlva hatvanéves leszel. Megteremtett az életedet. A szép, bátor, okos életedet. A művészen áll. Ezen már nem lehet változtatni. A

MAMA Kegyetlen vagy.

BÁLINT Féltelek.

A MAMA Magadat félted.

BÁLINT Nekem te mindenkinél fontosabb vagy. Ágotánál is.

A MAMA Azt képzeld, féltékeny vagyok a feleségedre? Ne légy izléstelen.

BÁLINT Félreérintesz.

A MAMA Ágota nagyszerű ember. Remélem, tisztában vagy vele?

BÁLINT Nem értem, mi a célja ennek a kérdésnek. A MAMA Nem értesz semmit, ami ebben a házban történik.

BÁLINT Mire jó ez ,a *vádaskodás*?

A MAMA *(csaknem gyöngéden)* Elmegegyek, Bálint. BÁLINT Nem engedlek, mama.

A MAMA Erőszakkal nem tarthatsz itt.

BÁLINT Ha kényszerítesz rá, attól sem riadok vissza. A

MAMA Mindenki mellettem lesz, ha megtudja, hogy elmegegyek apáddal.

BÁLINT Mi rosszat tettem én az életben ? Egy új várost hoztam létre. Nemesfémeket adtam az országnak. A *lelkiismeretem* szerint *cselekedtem*. Akinek sikere van, annak nem *lehet* lelkiismerete? Csak a mellőzötteknek?

A MAMA Végre felismerted a helyzetemet.

BÁLINT Apámról beszélek. Engem is megsebzett, hogy elváltál tőle. De a történelem téged igazolt.

A MAMA Az én egyszemélyes történelmem, amit én teremtettem félelemből, anyai ösztönöm parancsára. BÁLINT Ezek nem a te szavaid, mama. Nem *vádolom*

apámat, hogy ő lopta a gondolataidba. Mégis, olyan emberre vallanak, akinek a nézetei kudarcba fulladtak ezerkilencszázötvenhatban.

A MAMA (*nagy szünet után*) Ma is megtagadod apádat, mint amikor az egyetemi felvételed kérted? BÁLINT Te diktáltad az önéletrajzot, mama.

A MAMA És ha én megtagadom azt az anyát, aki voltam, te is megteszed?

BÁLINT Hogy tételezhetsz fel rólam ilyen szörnyűséget?

A MAMA Tudom, hogy a tiszta szándékú emberek közé tartozol. A legjobbak közé. Nem akarom fiú rajongásodat lerombolni, de mi ebben a házban mesterséges világot teremtettünk egymásnak. Én ezt bevallottam Ágotának. A feleséged egyetért velem. A lelkem mélyén azt szeretném, ha apád itt marad-na közöttünk, és egyetlen család lennénk.

BÁLINT Mama !

A MAMA Nincs erőm hozzá, hogy félrevezessem azokat, akikhez életem utolsó kötelékei fűznek. Te a magad önzésével engem az anyaság trónjára emeltél. Én elfogadtam ezt a hatalmat. Büszke voltam rá. Káprázat volt, Bálint, tettetés. És még mennyi... mennyi hazugság van közöttünk ...

BÁLINT Éreztem... megjött apám huszonhárom évi hallgatás után, és téged ez annyira elragadott, hogy hajlandó vagy hőst látni abban az emberben, akit... A MAMA (*közbevág*) Akit szerettem. És mégis elváltam tőle.

BÁLINT Mert azt hitted, új életre kel a múlt.

A MAMA Nemcsak én tévedtem. Te is. Zágonit titkos ellenségeid közé sorolod. Zágoni Károlyt, aki nélkül ma nem te lennél az ezüstsánya főmérnöke. És tudod, miért tett meg mindent. amit csak tehetett azért, hogy elnyerd tizennégy pályázó közül a pannonvölgyei megbízást?

BÁLINT Tudom.

A MAMA Nem tudod. Azért, mert miután apád kiszabadult a börtönből...

BÁLINT (*megtorten*) Tudom.

A MAMA (*mégretten, hogy ezt szóba hozta*) Istenem...

BÁLINT Akkor is tudtam, amikor esyetemista voltam. És később is. Amíg a felesége halála után el nem vette Erzsit, aki tőlünk hordja a híreket a férjének. A MAMA Egyetlen jel el nem árulta, hogy szenvedést okoztam neked.

BÁLINT Én éppen úgy fegyelmeztem magamat, mint te. Meg aztán két évtizeddel fiatalabb voltál, férfi nélkül.

A MAMA Nem fordult meg a fejedben, hogy az anyád milyen mélyre süllyedt, amikor azt a férfit választotta, aki a férje elítélói között volt?

BÁLINT El akarsz taszítani magadtól? Apai pofon mellé egy anyait is? Kissé sok lenne, mama. A MAMA El kell mennem innen.

BÁLINT Itt maradsz, mama, közöttünk, örökre.

SZENTMIKLÓSI (útra készen jön a villából. Fiát megpillantva csöndesen, barátságosan ráköszön) Szervusz.

BÁLINT (földbe gyökerezett lábbal áll)

A MAMA Fölkeltél, Géza? Az isten szerelmére...

SZENTMIKLÓSI Kipihentem magamat, rendben vagyok. Öt óra, utazom. Nem szeretném, ha pocskba menne a retúrjegyem.

A MAMA A retúrjegy napokig érvényes. SZENTMIKLÓSI Mindegy. Ezt csak kifoásnak mondtam. (*Kis szünet után*) Hogy vagy, Bálint?

BÁLINT (*rekedten*) Köszönöm.

SZENTMIKLÓSI (*kezét nyújtva közeledik hozzá*) Szervusz.

BÁLINT (*elfogadja a kinyújtott jobbot*) Szervusz.

SZENTMIKLÓSI Papa. Tedd hozzá, hogy papa. BÁLINT Szervusz, papa.

SZENTMIKLÓSI Vagy könnyebb lenne apámnak szólítanod ?

BÁLINT (*a kínos helyzetbe bonyolódva*) Papa... SZENTMIKLÓSI Igazad van, amikor utoljára találkoztunk, akkor is papának szólítottál.

BÁLINT Nem emlékszem.

A MAMA Emlékszel, Bálint, mindenre emlékszel. BÁLINT (*halkan, szerencsétlenül*) Nem emlékszem, mama.

SZENTMIKLÓSI Nem csoda. Elég régen történt. Köszönöm a pizsamát.

BÁLINT Szívesen.

SZENTMIKLÓSI Papa.

BÁLINT (*nem szól*)

SZENTMIKLÓSI Köszönöm, papa. Meghittebben hangzik.

BÁLINT Meglepően fiatalnak látszol. Ha nem öszülsz meg ennyire, egy évtizeddel kevesebbnek hinnélek. Hallom, hatvanéves vagy.

SZENTMIKLÓSI Mesélik. Anyádtól hallottad? BÁLINT A rosszullétet is, az sem látszik rajtad. SZENTMIKLÓSI Engem is meglep, milyen gyorsan kihevertem.

BÁLINT Lehet, hogy a doktorunk felszínesen diagnoszkált. Nem először fordul elő velem ilyesmi.

SZENTMIKLÓSI Magam is úgy érzem, hogy nem haltam meg.

A MAMA Nem utazhatsz el így, akármilyen erősnek képzeled magadat.

BÁLINT Ilyesmit az ember maga érzi legjobban.

SZENTMIKLÓSI Örülök, hogy láttalak benneteket. Gratulálok a sikereidhez. Mindenhez.

BÁLINT Köszönöm.

SZENTMIKLÓSI A feleségedtől még el sem köszöntem. Igaz, nem is találkoztam vele. Mindenesetre üdvözlöm őt.

BÁLINT Átadom az üdvözetet.

A MAMA Géza...

SZENTMIKLÓSI Tessék.

A MAMA Ne tévesszen meg az udvarias hang.

SZENTMIKLÓSI Valahogy el kell beszélgetnünk egymással. Úgy gondolom, emberi formák között. Nem vagyok éppen gyakori vendég.

A MAMA Azt képzem, hogy...

SZENTMIKLÓSI (közbeszól) Ne beszéljünk erről. Tisztában vagyok velem, mi mindent képzél el rólam. Talán még azt is, hogy valamiféle bosszú hozott Pannonvölgyére.

A MAMA És hogy a rosszulléted csak komédia volt.

SZENTMIKLÓSI Nem butaság. Nagyon ismerős a módszer, remek vádat lehet rá felépíteni. Van még valami?

BÁLINT Apám, tudsz arról, hogy a bánya vezérigazgatójává akarnak kinevezni?

SZENTMIKLÓSI Vezérigazgató leszel?

BÁLINT Miért jöttél ide?

SZENTMIKLÓSI El kellett jönnöm.

BÁLINT Miért?

SZENTMIKLÓSI Eljöttem, és remélem, nem utazom el tőled üres kézzel. Négy szót akarok magammal vinni. Ha azzal a négy szóval megajándékozol, soha többé nem látsz.

BÁLINT Nem értelek.

SZENTMIKLÓSI Bocsáss meg nekem, apám. Ennyi az egész.

BÁLINT (nagy szünet után) Ne kívánd, hogy a cin-kosod legyek.

SZENTMIKLÓSI Papát is mondhatsz. Úgy nem annyira ünnepélyes. Bocsáss meg nekem, papa... A MAMA

(könyörögve) Bálint...

BÁLINT Nem értesz engem, apám... SZENTMIKLÓSI Még van időm, nincs messze az állomás.

A MAMA Bocsáss meg nekem, Géza.

SZENTMIKLÓSI Ez a mi kettőnk dolga a fiammal. A MAMA

Bálint... apádat a börtönben megverték miattunk.

BÁLINT (felháborodva) Honnan tudod?

A MAMA Nem mindegy?

BÁLINT (az apjára pillantva) Tőle?

A MAMA Attól az embertől, aki testileg is megalázta a fegyházban. Amikor visszaélései miatt kitétték, eljött hozzám, hogy — amint mondta — könnyítsen a lelkiismeretén. Még könnyezett is.

SZENTMIKLÓSI Ostoba alak volt. Feldühödött, mert nem voltam hajlandó aláírni a válási nyilatkozatot. Aztán meguntam a meggyőzéseimre tett erőfeszítéseit, és aláírtam.

BÁLINT *(az anyjához)* Soha nem szóltál erről.
A MAMA *(mély szégyenérzettel)* Nem akartam, hogy rokonszenv támadjon a szívedben.
SZENTMIKLÓSI Örülök, hogy ilyen körültekintő voltál, Margit.
BÁLINT Csak akkor utazz el, apám, ha biztos vagy benne, hogy teljesen rendben vagy. Megkértem Soltész főorvost, hogy nézzen meg újra, és ha szükséges...
SZENTMIKLÓSI Köszönöm, Bálint. Jólesik, hogy gondoltál erre... de nincs szükségem orvosra, utazom.
A MAMA Ha elutazol, veled megyek.
BÁLINT Mama!
SZENTMIKLÓSI Nem is kérdezed, hogy magammal viszlek-e?
A MAMA Nem.
SZENTMIKLÓSI Mennyi a hozományod?
A MAMA A nyugdíjam.
SZENTMIKLÓSI Késspénz semmi?
A MAMA Takarékkönyv. A temetésemre.
SZENTMIKLÓSI Ingtatlan?

A MAMA Iza néném kétszobás háza Vasváradon.

Kis kert is van hozzá. Nyolcvankilenc éves.

SZENTMIKLÓSI Tizenegy év múlva lesz száz. Azt kényelmesen meg lehet várni. Én akkor még csak a hetvenedik évembe lépek, rólad nem is szólva, aki még hetven sem leszel.

BÁLINT *(mindebből egy szót sem értve)* Miről beszéltek?
SZENTMIKLÓSI Anyád így képzeled a jövőt, fiam. *(A mamához)* Csomagolj. Valami kelengyét hoznod kell. Nem tartok a szekrényemben női holmit. Még egy pongyolát sem. De hiszen erről már beszéltem neked.

A MAMA Géza, én ...

SZENTMIKLÓSI Már csak fél óránk van.

A MAMA Csomagolok. *(Besiet a házba)* SZENTMIKLÓSI *(mosolyogva nézi a fiát)* Ne aggódj. Egyedül utazom.

BÁLINT *(meglepve)* Nem viszed magaddal?

SZENTMIKLÓSI Nem rajtam múlik. Bár én sem lel kesednék érte, hogy föladjam a magányomat. Nem szabad komolyan vennünk anyád elhatározását. Ő ugyan azt hiszi ezekben a pillanatokban, hogy csak-ugyan itt hagy téged, és velem jön. Izgatottan dobálja be útításkájába a legszükségesebb holmijait. Szappanról és fogkeféről sem feledkezik meg. Talán le is kattintja a táska tetejét, közben az óráját nézi, hogy el ne késsük a pesti vonatot. Aztán itt marad. Nyugodj meg, Bálint. Te győztél.

BÁLINT Miért jöttél vissza? Mi volt a célod ezzel az utazással?

SZENTMIKLÓSI Már megmondtam neked. Négy szó-ért jöttem haza. Négy szót akarok hallani tőled. *Bocsáss meg nekem, papa.* Ennyi az egész.

BÁLINT Hazudnék, ha mondanám.

SZENTMIKLÓSI Ez ne aggasszon. Minden hazugság mélyén elrejtőzve ott van az a valami, aminek nincs neve, de ami jobbik énünkről árulkodik. BÁLINT Képzeld.

SZENTMIKLÓSI Az.

BÁLINT Hát akkor?

SZENTMIKLÓSI Talán mégis kiszabadít a tettetés rabságából.

BÁLINT Te megbocsátottál nekem?

SZENTMIKLÓSI Készülök rá.

BÁLINT Ezért várod, hogy én ...

SZENTMIKLÓSI Ezért. Bocsáss meg nekem, papa. BÁLINT

Maradjon minden úgy, ahogy eddig volt. ⁿ

hazudjunk egymásnak. Akkor se tegyük, ha csak-ugyan úgy van, amint mondtad, hogy a hazugságok mélyén valami jó is rejtezik.

SZENTMIKLÓSI Nem kellett volna eljőnnöm? BÁLINT Ha

egyszer nincs bátorságod hozzá, hogy beismerd, én alkottam meg mindazt, aminek te azon az öszön eltékozoltad a lehetőségét.

SZENTMIKLÓSI Arra vársz, hogy én avassalak hössé?

BÁLINT Szónoki kérdés. Nincs értelme. In valamit megértettem, te pedig félreismertél abban a korban, amelyben élünk.

SZENTMIKLÓSI Ugyan mit?

BÁLINT Azt, hogy mind a ketten mellékszereplői vagyunk egy történelmi percnak, s már régen halottak leszünk, amikor a következő percbé fordul az idő.

SZENTMIKLÓSI *(mosolyog)* Ez elég szépen hangzik.

BÁLINT Hiszek magamban. Meg kellett születnem. Szüksége van rám az életnek. Én csak hasznos és haszontalan embereket ismerek. Belőlem haszna van a társadalomnak. A többi moralizálás.

SZENTMIKLÓSI És a jövő?

BÁLINT A jövő? Minél idősebb egy ember, annál torzabbnak látja. A jövővel csak mi, fiatalok foglalkozunk valósan. Ti, öregek nem létező harmóniákról ábrándoztok. Azt képzelitek, hogy csak tökéletes rend vagy kétségbeejtő zürzavar lehetséges. Esélytelen békéről és képtelen háborúról fecsegték. Kettőnk közül én vagyok a forradalmár, papa.

SZENTMIKLÓSI *(nagy szünet után)* Még egyszer köszönöm a pizsamát.

BÁLINT Kérlek.

ÁGOTA *(kiszalad a házból. A lépcsőnél megtorpan)* Szörnyen megijedtem. *(Szentmiklósira mered)* Jó napot...

SZENTMIKLÓSI Jó napot.

ÁGOTA Azaz ... szervusz.

SZENTMIKLÓSI Szervusz.

ÁGOTA Most látlak először.

SZENTMIKLÓSI Én is.

ÁGOTA Ilyennek képzeltelek.

SZENTMIKLÓSI Én is.

ÁGOTA A szobában jártam.

SZENTMIKLÓSI Miért?

ÁGOTA Meg akartalak ismerni. Aggódtam érted.

SZENTMIKLÓSI Attól féltél, hogy meghalok, mielőtt találkozunk?

ÁGOTA Benyitottam, üres volt a szoba. Dörömböltem

a fűrdőszobaajtón, semmi válasz. Vissza a vendégszobába, a pizsama a szőnyegre dobva ... SZENTMIKLÓSI Kicsit rendetlen természetű vagyok. ÁGOTA És a szék mellett... *(Újságlapot mutat fel)*

Ezt találtam.

BÁLINT Mi ez?

ÁGOTA *(kinyitja, olvas)* Az ezüst nemzetgazdasági jelentősége. *(Odanyújtja Szentmiklósinak)*

SZENTMIKLÓSI Nem szeretek teljesen tájékozatlan lenni, ha új dolgokkal ismerkedem. Úgy látszik, ki-rántottam a zakóm zsebéből, amikor levetkőztem. Elragadó a feleséged, Bálint. Sajnálom, hogy el kell válnunk, mielőtt megismerhettem volna.

ÁGOTA Itt kell maradnod. Nem utazhatsz el. BÁLINT Nincs jogunk beleszólni apám elhatározásába.

A kapucsengő berreg

Itt van a doktor! *(Az érkező elé megy)*

ÁGOTA *(könyörögve, halkán)* Ne tedd kockára az életedet.

SOLTÉSZ *(Bálinttal jön, erélyesen rákiált Szentmiklósira)* Nem megmondtam, hogy feküdnie kell! ? Gyere, Ágota, kísérrjük a vendégszobába.

SZENTMIKLÓSI El akarok utazni.

SOLTÉSZ *(ahogy egy orvos kiméletből hazudik)* Jó ... kap még egy injekciót, pihen egy fél órát, aztán utaz-hat.

ÁGOTA Szabad beléd karolnom?

SZENTMIKLÓSI Nem lesz a fiam féltékeny? Megengeded, Bálint?

BÁLINT *(az aggodalom először szólaltatja meg szerény humorát)* Ha a főorvos úr nem hagy benneteket kettesben.

SZENTMIKLÓSI *(Ágotába karol)* Köszönöm. SOLTÉSZ Nem garantálhatok semmit, különben is az orvosi titoktartás kötelez. *(Eltűnnek a ház bejáratában)*

BÁLINT *(utánuk néz, csend)* Négy szó... *(Skandalva)* Taram, taram, tam, taram ...

ZÁGONINÉ *(a kertkapu felől jön)* Mindig nyitva van a kapu?
Szervusz, Bálint.

BÁLINT Szervusz. Én hagytam nyitva.

ZÁGONINÉ Hogy van Géza?

BÁLINT Géza?

ZÁGONINÉ Géza. Ne csodálkozz, így szólítom. Hogy van?

BÁLINT Soltész most ad neki injekciót.

ZÁGONINÉ De nem komoly?

BÁLINT Remélem.

ZÁGONINÉ Rendes töletek, hogy visszajöttetek. Én sajnálom,
hogy...

BÁLINT Miért hívta meg Károly vacsorára?

ZÁGONINÉ Kit?

BÁLINT Ne kötözködj. Az apámat.

ZÁGONINÉ Végre kimondtad, hogy az apád. BÁLINT

Miért hívta meg?

ZÁGONINÉ Nem tudom.

BÁLINT Nem mondtad meg neked?

ZÁGONINÉ De megmondtad.

BÁLINT Akkor miért titkolódzol?

ZÁGONINÉ Mert úgysem hiszed el. Én sem hiszem. BÁLINT
Karcsi nem szokott hazudni.

ZÁGONINÉ Most sem hazudott.

BÁLINT Nem értelek.

ZÁGONINÉ Ki akarja engesztelni ... Tudod, amiért... BÁLINT
Ez lehetetlen!

ZÁGONINÉ Mondtam, hogy nem fogod elhinni. Mésis így
van. És én igazat adok neki.

BÁLINT Karcsi téved, ha azt hiszi, hogy elhamarkodottan
ítélkezett annak idején.

ZÁGONINÉ Érdekes, ő is ezt a szót használta. „Lehet, hogy
tévedek, de abban biztos vagyok, hogy a mi időnkben
jobban oda kell figyelni a tévedéseink-re, mint azelőtt.”

BÁLINT Ezt hogy értette?

ZÁGONINÉ Én is ezt kérdeztem tőle.

BÁLINT És?

ZÁGONINÉ Azt válaszolta, hogy... Borzasztó bonyolultan
fejezte ki magát. Tudod, Karcsi olyan okos, hogy nagyon
nehezen lehet elviselni.

BÁLINT Arra célzott, hogy akkor tévedett?

ZÁGONINÉ Erre magadnak kell rájössz.

BÁLINT Vagy arra, hogy most?

ZÁGONINÉ Hihetetlen... eszembe jutott! Azt mondta, hogy a
tévedésekben időnként felvillan valami a jövő igazságaiból.

BÁLINT *(értetlenül néz Zágoninéra)*

ZÁGONINÉ De lehet, hogy nem ezt mondta. BÁLINT
(kis idő múltán) Játsszol?

ZÁGONINÉ Én csak azt tudom, hogy Karcsival együtt
szeretném, ha Géza letelepedne Pannonvölgyén. Meg azt is,
hogy anyád és Géza kérjék a válás érvénytelenítését.

BÁLINT Jól sejtettem...

SOLTÉSZ *(sápadtan jön elő a házból. Megtorpan) Kezét
csókolom, Erzsi ...*

ZÁGONINÉ Kálmánkám, láthatnám egy pillanatra a beteget?

SOLTÉSZ Éppen most aludt el...

ZÁGONINÉ Akkor majd holnap eljövök. *(Hirtelen, min.: akin
átvillan valami balsejtelem) Isten velük... (Elsiet)*

ÁGOTA *(kétségbeesve jön ki a házból Soltész után)* Kálmán
bácsi ...

SOLTÉSZ *(leinti) Psz. (Bálinthoz fordul, nézi) Bálint... nehéz
kimondani ...*

BÁLINT *(megdöbbenve áll. Nagy szünet után)* De hát az előbb
még...

SOLTÉSZ A karjaim között. Egyetlen másodperc alatt. Exitus.

ÁGOTA *(sír)* Bemegyek Margithoz.

BÁLINT *(mintha álomból ébredne) Kíhez?*

ÁGOTA A mamához.

BÁLINT Meg mered neki mondani?

ÁGOTA Meg kell mondanom.

SOLTÉSZ Talán jobb lenne, ha én ...

ÁGOTA Nem, ez az én dolgom ebben a házban. Ma
délután egyezséget kötöttünk. Tudnia kell az igazat.
Apád meghalni jött ebbe a házba. És ehhez segítő-
társakra talált.

BÁLINT Rám célzol?

ÁGOTA Mindnyájunkra. *(Bemegy a házba)*

BÁLINT Rettenetes... *(Soltészhez fordulva) Mit tanácsolsz?*

SOLTÉSZ Mit tanácsalhatnék? Melletted vagyok. Azon

kell lennünk, hogy ez az ügy megfelelő befejezést
nyerjen. Ami méltó hozzád és a városunkhoz. BÁLINT
Mire gondolsz?

SOLTÉSZ Kérlek, szeretettel... még ma kora este fel-megyünk
Zágonihoz. Megkérjük, intézkedjék, hogy apádat a te
városod földjébe temethessük.

BÁLINT Azt gondolod, hogy beleegyezik?

SOLTÉSZ Most már napnál világosabb, miért tért vissza a
családjához huszonhárom esztendő után. BÁLINT Miért?

SOLTÉSZ Mert belátta, hogy tévedett.

BÁLINT Ez nem igaz. Apám azt akarta, hogy én kérjem a
bocsánatát azért, mert...

SOLTÉSZ Apád halott.

BÁLINT Zágoni tagja volt annak a bíróságnak, amely előtt
apám nem ismerte el bűnösségét.

SOLTÉSZ Károly meghívta őt, ne felejtsd el. Vacsorára hívta
anyáddal. És ha a végzet nem akadályozza meg ebben,
apád elment volna, hogy éljen a tékozló fiú jogával.

BÁLINT Te hiszel ebben?

SOLTÉSZ Én Zágoni gondolatmenetét vázoló fel előttem.

BÁLINT Azt is sejtetted, milyen szerepet szán nekem ebben az
ügyben?

SOLTÉSZ Amit a bánya vezérigazgatója szánhat barátjának
és főmérnökének. Hogy megadd neki a végtiszteességet.
Gondolom, magad is érzed, hogy neked kell tőle örök
bücsüt venned. Egyszerű, diszítés nélküli, őszinte
szavakkal. Úgy, ahogy csak te tudsz beszélni az élet nehéz
perceiben meg az ünnepeken.

BÁLINT Azt mondta, négy szó miatt jött el hozzám annyi idő
után. Érted, Kálmán? Összesen négy szót akart tőlem
hallani...

SOLTÉSZ Az előbb már mondtad. Azt kívánta, hogy kérj
bocsánatot tőle.

BÁLINT „Bocsáss meg nekem, apám...”

SOLTÉSZ Igen. Ez négy szó. És... teljesítetted a kérését?

BÁLINT Nem. Most teljesítem.

SOLTÉSZ Szép. Azt javasolom, ezt vedd be a temetési
beszédedbe. Egy kis módosítással. Így is négy szó marad.
Én megbocsátok neked, apám.

BÁLINT *(megdöbbenve, szótlánul áll, amikor a mama
megjelenik a villa bejáratában)*

A MAMA *(egyik kezében szürke útításká, a másikkal Ágota
karjára támaszkodik, megáll a lépcsőn. Hang-ja fakó, de
éppen olyan fegyelmezett, mint a fiáé; Nem sokkal tartott
tovább a látogatása, mint ahogy ígérte.*

BÁLINT Mama...

A MAMA *(Soltészhez) Nem szenvedett?*

SOLTÉSZ Egy pillanatig sem.

A MAMA Köszönöm. Gyere, Ágota.

BÁLINT Hová ,indulsz, mama?

A MAMA Utazom. Ágota kivisz az állomásra. Vas-váradra
megyek, Iza nénémhez. A nyugdíjamat oda folyósítatom.
Azt hiszem, jól megleszünk egymással, és Ágota, amikor
kedve lesz rá, meglátogathat. Persze, nemcsak ő. Már
megbeszéltük. Minél hamarabb küldjétek utánam a
holmijaimat. (Higgadtan, barát-ságosan) Isten veled, Soltész.
(Hosszan nézi a fiát) Szervusz... Bálint.

BÁLINT (közelebb lép a mamához) Mama, nagyon szépen
kérek, ne hagyj itt bennünket ... ne hagyj magamra. Én
nélküled...

A MAMA Nekem sem lesz könnyű, de ennek így kell lennie.

Továbbmennek

BÁLINT Mit fogsz csinálni Vasváradon? Agyonunatkozod magad azzal a szegény öregasszonnyal...
A MAMA Ettől nem kell félned. Találunk magunk-nak szórakozást Iza nénivel. Együtt is, külön-külön is. Szeretem Vasváradot. A kiserdőt, a csónakázó-tavat, az öreg várat, az arborétumot... és jó lesz elmenni mindennap a piac elé, a gimnázium elé. ahol annyi fiút és lányt tanítottam a történelemre.

BÁLINT *(őszintén, szinte gyermekien)* Apát itt, Pannonvölgyén temetjük el. Itt kell lenned a temetésén.
A MAMA Nem, Bálint. Apádat huszonhárom esztendeje eltemettem. De többé nem akarok úgy gondolni rá, mint halottra.

Lassan átmegy a kerten Ágotával, két-három pillanat múlva eltűnnek a két értetlenül utánuk néző férfi elől

Függöny